

*PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI
BIBLIOTEKA*

2019 m.

VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

I. BENDROJI DALIS	3
I.1. Bibliotekų prieinamumas	5
Nestacionarinis aptarnavimas	5
II. FONDO FORMAVIMAS	6
Fondo būklė	6
Aprūpinimas dokumentais	7
Naujų dokumentų įsigijimas	8
Dokumentų nurašymas	15
Fondo panaudojimas	16
III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS.....	17
Vartotojų telkimas	17
Vartotojų skaičius	17
Vartotojų sudėties pokyčiai	18
Apsilankymų skaičius	19
Lankomumas	19
Išduotis.....	19
Išduota grožinės literatūros:	21
Išduota teminės literatūros:	22
Periodinių leidinių išduotis:	23
Vartotojų orientavimas ir apmokymas.....	24
TBS	25
Renginiai	26
Mokamos paslaugos	31
IV. DARBAS SU SKAITYTOJAIS VAIKAIS	32
Skaitytojų telkimas	32
Vartotojų aptarnavimas	33
Skaitytojų vaikų aptarnavimas	33
Apsilankymų skaičius.....	33
Išduotis	34
Renginiai vaikams	36
V. Informacinė ir kraštotyros veikla	39
Elektroninės bibliotekos paslaugos	43
Kraštotyros veikla. Kraštotyros veiklos koordinavimas	46
VI. METODINĖ VEIKLA	49
Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene	51
Projektai. Tyrimai	52
VII. PERSONALAS	53
VIII. Materialinė bazė	56
Inventoriaus būklė	56
IX. Finansavimas	58
IŠVADOS	59

I. BENDROJI DALIS

Pagrindinės veiklos.

Rajono bibliotekos - visiems lankytojams prieinamos kultūros įstaigos, kuriose yra galimybė naudotis visa reikalinga informacija, skolintis spaudinius į namus ar skaityti vietoje, dirbti kompiuteriu bei naudotis elektroniniais ištekliais. Bibliotekose eksponuojamos parodos, vyksta patys įvairiausi renginiai, suteikiantys lankytojams galimybę tobulėti, pajusti bendravimo malonumą, turiningai praleisti laisvalaikį.

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka - savivaldybės biudžetinė įstaiga, veikianti informacijos sklaidos, kultūros, mokslo, švietimo srityse, vykdanči bibliotekų veiklą. 2019 metais biblioteka dirbo įgyvendindama savo pagrindinius tikslus: gerinti rajono gyventojų skaitmeninį raštingumą, prasmingai paminėti Juozo Tumo-Vaižganto, Vietovardžių metus. Biblioteka taip pat plėtojo neformalųjų vaikų ir saugusiųjų švietimą, dirbo gerinant rajono gyventojų kultūrinės ir kūrybinės kompetencijas, populiarinant elektronines paslaugas.

Ataskaitiniais metais biblioteka įsijungė į nacionalinių projektų „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ ir „Prisijungusi Lietuva“ veiklas. Per metus buvo atnaujinta ir modernizuota įranga 10 rajono bibliotekų, skaitmeninio raštingumo apmokyta daugiau kaip 500 rajono gyventojų, gautų kūrybinių rinkinių pagalba vaikams ir šeimoms buvo organizuoti robotikos užsiėmimai.

14-koje rajono bibliotekų, bendradarbiaujant su **VMI** Panevėžio skyriumi, mokesčių deklaravimo klausimais buvo konsultuoti 596 gyventojai. Toliau vykdyta LIBIS plėtros veikla kaimo bibliotekose – prie automatizuoto skaitytojų aptarnavimo prisijungė Miežiškių, Molainių, Tiltagalių, Uptės bibliotekos.

Parengtos ir įgyvendintos 7 neformalaus vaikų švietimo programos, subūrė per 70 rajono vaikų. Sėkmingai prie Gustonių bibliotekos-UDC veikė vaikų dienos centras, tęsė veiklą „Maminukų akademija“, auginanti būsimą skaitytoją. Skatinant gyventojus lankti įžymias rajono vietas, išplėstas interaktyvus žymių krašto vietų žemėlapis.

2019 metais rajono bibliotekose surengta daugiau kaip 1 600 įvairaus pobūdžio renginių. Ypatingas dėmesys buvo skirtas J. Tumo-Vaižganto, Vietovardžių metų paminėjimams. Panevėžio rajono bibliotekose vyko 27 renginiai skirti Juozo Tumo-Vaižganto jubiliejui: organizuoti „Vaižganto kūrybos skaitymai“. Minint Vietovardžių metus, organizuotas kraštotyros konkursas „Mano krašto vietovardžiai“. Parengtas ir išleistas Smilgių krašto gyvenamųjų vietų žinynas.

Puziniškio muziejuje (G.Petkevičaitės-Bitės gimtinėje), dešimtą kartą surengtas teatralizuotas renginys „**Vakarojimai Puziniškio dvarelyje**“, pristatantis krašto tradicijas bei įprasminantis rašytojos G.Petkevičaitės-Bitės iniciatyvas. J.Tumo Vaižganto ir knygnešių muziejuje Ustronėje vyko Vaižganto jubiliejiniams metams skirtas renginys „**Ateina Vaižgantas nuo Vadaktėlių**“, įprasminant Vaižganto švietėjišką veiklą.

Biblioteka dalyvavo renkant ir apdovanojant G.Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos 31-ąją laureatę – rašytoją **Giedrą Radvilavičiūtę**, už knygą „Tekstų persekiojimas“.

Bibliotekose lankėsi ornitologas, gamtos fotografas, knygų autorius Marius Čepulis, žurnalistė, fotomenininkė, parodos „Išrinktieji“ autorė L. Valatkienė, rašytojas Marius Marcinkevičius ir kt. Ramygalos ir viešojoje bibliotekose buvo eksponuota Lietuvių kalbos instituto edukacinė paroda, pristatanti svarbiausius lituanistikos ir kalbotyros pasiekimus, lietuvių kalbos istoriją. Vyko susitikimai su krašto kūrėjais, sveikos gyvensenos specialistais ir kt.

Parengtos ir pristatytos kilnojamosios dokumentikos parodos „Baltijos kelias – žmonių grandinė sujungusi tris valstybes laisvės vardan“, „Panevėžio rajono savivalda atkūrus Lietuvos nepriklausomybę“. Parengta fotodarbų paroda „Kultūrinės atodangos“, eksponuota daugelyje rajono vietovių.

Biblioteka sėkmingai dalyvavo 24-oje tarptautinėje verslo ir pasiekimų parodoje „Expo Aukštaitija 2019“, kur didelio lankytojų susidomėjimo sulaukė bibliotekos parengtos edukacinės programos vaikams ir suaugusiems bei žaidimas Interaktyvi kelionė po Panevėžio rajoną.

Leidiniai

Biblioteka parengė ir išleido leidinius:

„Smilgių seniūnijos gyvenamosios vietos“, „Pranciškau Karpio gyvenimo vingiais“, „Baltijos kelią menančios vietos“, J.Tumo-Vaižganto ir Knygnešių muziejaus ir Puziniškio muziejaus pristatomieji leidiniai, kt. edukacinė medžiaga.

Konkursai

Gyventojams surengtas fotokonkursas „Atrask, pažink, dalyvauk: Panevėžio krašto lankytinos vietos interaktyvioje kelionėje“. Surengtas kraštotyros darbų konkursas bibliotekų darbuotojams.

Projektai

2019 m. buvo ypač gausūs parengtų ir finansuotų projektų skaičiumi: įgyvendinti 24 nacionaliniai ir vietiniai projektai bei programos

Įvertinimai

Asociacijos „Langas į ateitį“ padėka „Už 2019 m. indėlį stiprinant savo krašto gyventojų skaitmeninius gebėjimus“.

Aukštaitijos regiono XI bibliotekininkų kultūros ir sporto sąskrydyje bibliotekos komanda laimėjo II vietą.

Tradicinės bibliotekininkų šventės metu 2019 Metų bibliotekininke išrinkta **Marytė Čeponienė** (Ramygalos biblioteka).

Muziejai.

2019 m. bibliotekos Juozo Tumo-Vaižganto ir knygnešių ir Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūriniuose muziejuose apsilankė **2 024** lankytojai, buvo suteikta mokamų paslaugų už **1 445** eur.

Muziejų **Kultūros paso** programose „Senoji namų mokykla“ ir „Nuo knygnešių iki Tautiškos giesmės“ dalyvavo 255 dalyviai.

I.I. Bibliotekų prieinamumas

Bibliotekų skaičius. Tinklo pokyčiai

Iš viso – 36

- ❑ viešųjų bibliotekų – 1
- ❑ miesto bibliotekų – 1
- ❑ kaimo bibliotekų – 34
- ❑ sujungtų bibliotekų – nėra.

Bibliotekų tinklą rajone sudaro: Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka, 34 kaimo bibliotekos (iš jų 1 kaimo biblioteka - universalus daugiafunkcis centras (UDC) ir 1 miesto (Ramygalos) biblioteka, turinčios savo aptarnaujamą mikrorajoną.

Nestacionarinis aptarnavimas

- ❑ Bibliotekinių punktų skaičius – 1. Rajone veikia Sujetų knygų išdavimo punktas, priskirtas Smilgių bibliotekai.
- ❑ Neįgalių ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimas
 - Knygnešių skaičius rajone – 127
 - Aptarnaujamų skaitytojų skaičius – 258

Knygnešių skaičius nedidelis, nes bibliotekininkai, rajono senyvo amžiaus ir neįgalius skaitytojus spaudiniais stengiasi aprūpinti patys bei pasitelkdami skaitytojų artimuosius, kaimynus, socialinius darbuotojus ar vietos paštininkus. Skaitytojų, kuriems spaudiniai pristatomi į namus bibliotekose vidutiniškai būna nuo 2 iki 7 asmenų.

Ryšiai su Lietuvos aklyjų biblioteka

Panevėžyje veikia Lietuvos Aklyjų bibliotekos Panevėžio filialas, kuris aptarnauja Panevėžio regiono skaitytojus. Su biblioteka palaikomi ryšiai – keičiamasi parodomis, esant poreikiui, leidiniais.

Struktūros tobulinimas ir pokyčiai savivaldybės viešojoje bibliotekoje

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka veikia pagal nuostatus, patvirtintus Panevėžio rajono Tarybos sprendimu 2018 m. lapkričio 29 d. Nr. T-211.

Viešojoje bibliotekoje veikia 2 skyriai:

- ❑ Komplektavimo skyrius
- ❑ Skaitytojų aptarnavimo skyrius

Viešojoje bibliotekoje yra Ūkio reikalų bei Buhalterijos padaliniai. Biblioteka administruoja ir prižiūri 3 rajone veikiančius literatūrinius muziejus ir ekspozicijas: Puziniškio (G. Petkevičaitės-Bitės gimtinė), J.Tumo-Vaižganto ir knygnešių bei Mato Grigonio.

II. FONDO FORMAVIMAS

Fondo būklė

Ataskaitiniais metais rajono centralizuotų bibliotekų sistemos (CBS) fonduose buvo **sukaupta:**

221 318 fiz. vnt. – 177 313 pav. dokumentų. Iš jų:

<i>Metai</i>	<i>Savivaldybės VB</i>	<i>Miesto bibliotekoje</i>	<i>Kaimo bibliotekose</i>
2019	39 490 fiz. vnt – 19 475 pav.	17 005 fiz. vnt. – 9 970 pav.	164 823 fiz. vnt.– 151 383 pav.
2018	48 801 fiz. vnt. – 24 971 pav.	17 701 fiz. vnt. – 9 943 pav.	169 040 fiz. vnt. – 150 694 pav.
2017	49 602 fiz. vnt. – 25 237 pav.	17 710 fiz. vnt. – 9 794 pav.	172 773 fiz. vnt. – 150 093 pav.

Pastebima, kad kiekvienais metais, kylant dokumentų kainai didėja bibliotekos fondo piniginė vertė, tačiau pats fondas mažėja – tai įtakoja didesnis senesnių dokumentų nurašymas nei naujų įsigijimas. Palyginus su 2018-aisiais, ataskaitiniais metais naujų dokumentų įsigyta 125 fiz. vnt. mažiau, o nurašyta 9 566 fiz. vnt. daugiau. Lyginant su praėjusiais, 2018, metais, rajono centralizuotos bibliotekų sistemos dokumentų fondas sumažėjo 14 224 fiz. vnt. Nurašymą lemia vis dar didelė senesnių leidinių dalis, bet nurašomi, kaip vyksta išsamus bibliotekų fondų tikrinimas.

CBS dokumentų fonde yra:

knygų ir serialinių leidinių	220 329 fiz. vnt. (176 051 pav.)
kartografijos	9 fiz. vnt.
natų	184 fiz. vnt.
vaizdinių	12 fiz. vnt.
garsinių regimųjų	732 fiz. vnt.
kiti skaitmeniniai dokumentai fizinėse laikmenose	32 fiz. vnt.
duomenų bazės fizinėse laikmenose	20 fiz. vnt.

Fondo sudėtis

Iš viso sistemoje grožinės literatūros – 154 399 fiz. vnt. – 70 %

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 19 120 fiz. vnt. – 48 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 11 207 fiz. vnt. – 66%
	☐ Kaimo bibliotekose – 124 072 fiz. vnt. – 75 %

Iš viso sistemoje teminės literatūros–66 919 fiz. vnt. – 30 %

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 20 370 fiz. vnt. – 52 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 5 798 fiz. vnt. – 34 %
	☐ Kaimo bibliotekose – 40 751 fiz. vnt. – 25 %

Per metus grožinės literatūros CBS fonde padaugėjo beveik 3% ir sudarė daugiau nei du trečdalius viso fondo. Metų eigoje grožinės literatūros įsigyta daugiau nei teminės.

Labiausiai pasikeitė grožinės literatūros sudėtis fonde viešojoje bibliotekoje - padaugėjo 10%. Ramygalos miesto bibliotekoje nežymiai padaugėjo teminės literatūros dalis fonde – 1%, o kaimo bibliotekose nors ir nežymiai – 0,13%, padidėjo grožinės literatūros.

Iš viso sistemoje periodinių leidinių -747 fiz.vnt. – 0,3%.

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 725 fiz. vnt – 2%. Iš jų : <ul style="list-style-type: none"> ○ žurnalų – 654 fiz. vnt. ○ laikraščių – 71 fiz. vnt.
---------------	--

Periodinių leidinių sudėtis fonde nesikeičia, keičiasi jo dalis tik tiek, kiek keičiasi bendras sistemos ar viešosios bibliotekos fondų dydžiai. Šie skaičiai parodo tik tą dalį periodinių leidinių, kurie yra įtraukti į CBS fondo bendrosios apskaitos knygą. Tai viešojoje bibliotekoje prenumeruojami periodiniai leidiniai, kurie iš ankstesnių metų yra įtraukti į bendrosios apskaitos knygą ir saugomi fonduose. Kitose rajono bibliotekose šie leidiniai saugomi tik vienerius metus (t.y. laikinai), atsižvelgiant į turimą saugojimui vietą, ir į bendrosios apskaitos knygas neįtraukiami.

Kasmet į apskaitą įtraukiamas ir pridedamas prie viešosios bibliotekos periodikos skaičių tik 1 komplektas laikraščių – „Tėvynė“, kuris saugomas nuolatinai. Kiti prenumeratos keliu gaunami leidiniai nėra įtraukiami į apskaitą. Taip pat į apskaitą įtrauktas vienas vienetas žurnalo „Archiforma“, kuris gautas ne prenumeratos keliu.

Aprūpinimas dokumentais

Vienam <u>gyventojui</u> rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)	Vienam <u>vartotojui</u> rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)
6	34
Iš jų:	
Mieste – 6	mieste – 48
kaime – 5	kaime – 35

Vienam <u>gyventojui</u> tenka <u>naujai</u> gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam <u>gyventojui</u> tenka <u>garsinių ir regimųjų</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam <u>gyventojui</u> tenka <u>elektroninių</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam <u>vartotojui</u> tenka <u>naujai</u> gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam <u>vartotojui</u> tenka <u>garsinių ir regimųjų</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam <u>vartotojui</u> tenka <u>elektroninių</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone
0,18	0,02	0,001	1,06	0,11	0,008

Iš jų:					
mieste – 0,11	mieste – 0,008	mieste – 0,0007	mieste – 0,8	mieste – 0,07	mieste – 0,006
kaime – 0,16	kaime – -0,004	kaime – 0,0003	kaime – 1	kaime – 0,03	kaime – 0,002

Naujų dokumentų įsigijimas

Iš viso per metus įsigyta dokumentų rajono bibliotekose – 7 001 fiz. vnt. – 2 443 pav., iš jų naujų – 1 546 fiz. vnt. už 43 029, 80 eur. (LR Kultūros ministerija naujų dokumentų įsigijimui skyrė 30 273 eur.

Per metus gavo dokumentų savivaldybės VB	Per metus gavo viena miesto biblioteka	Per metus VIDUTINIŠKAI gavo viena kaimo biblioteka
1 546 fiz. vnt. – 1 385 pav.	296 fiz. vnt. – 272 pav.	151 fiz. vnt. – 34 pav. (Bendras skaičius: 5 159 fiz. vnt. – 1 825 pav.)

Nuo 2014 iki 2017 metų gautų dokumentų skaičius didėjo nuo 50 iki 200 fiz. vnt., o ataskaitiniais metais įsigyta 125 fiz. vnt. mažiau nei 2018 -aisiais.

Lyginant dokumentų įsigijimą pagal turinį, išlieka tos pačios tendencijos – kaip ir kasmet įsigyta apie 78-80% grožinės ir apie 20-22% teminės literatūros.

Per metus įsigyta GROŽINĖS literatūros Iš viso 5 403 fiz. vnt. – 1 653 pav.		Per metus įsigyta TEMINĖS literatūros Iš viso 1 598 fiz. vnt. – 790 pav.	
Viešojoje bibliotekoje	982 fiz. vnt. – 843 pav.	Viešojoje bibliotekoje	564 fiz. vnt. – 542 pav.
Miesto bibliotekoje	220 fiz. vnt. – 200 pav.	Miesto bibliotekoje	76 fiz. vnt. – 72 pav.
Kaimo bibliotekose	4 201 fiz. vnt. – 1 411 pav.	Kaimo bibliotekose	958 fiz. vnt. – 414 pav.
Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 124 fiz. vnt. – 42 pav.		Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 28 fiz. vnt. – 12 pav.	

Ataskaitiniais metais grožinės literatūros fiziniais vienetais įsigyta net 142 mažiau nei 2018-aisiais, bet 92 pavadinimais daugiau, o naujų pavadinimų – vėl gi 138 mažiau. Bet ir bendras įsigytų dokumentų bei pavadinimų skaičius taipogi yra mažesnis. Galima daryti išvadą, kad įsigyta daugiau ankstesniais metais išleistų, jau turimų, grožinės literatūros knygų, kurių dalis gauta akcijos Knygų Kalėdos metu. Mažesnis ir vieno pavadinimo įsigytų vienetų skaičius. Leidinių įsigijimui įtaką daro ir vis brangstančios knygos. Įsigyjant knygas prioritetą yra išliekama vertę turinti grožinė bei populiari, skaitoma literatūra.

CBS fondams daugiausia įsigyta teminės literatūros: taikomųjų mokslų ir medicinos (322 fiz.vnt. 119 pav.), geografijos, biografijų ir istorijos (279 fiz.vnt. 104 pav.), filosofijos ir psichologijos (220 fiz.vnt. 124 pav.), meno, fotografijos ir sporto (219 fiz.vnt. 156 pav.), visuomenės mokslų (194 fiz.vnt. 118 pav.) bei bendrojo skyriaus (177 fiz.vnt. 89 pav.). Kaimo bibliotekose taip pat daugiausiai gauta šių (išskyrus meno ir sporto) mokslo šakų literatūros leidinių (atitinkamai – 251, 184, 110, 96, 105 ir 91 fiz.vnt.). Miesto bibliotekoje teminės literatūros daugiausiai gauta filosofijos ir psichologijos (15 fiz.vnt. bei bendrojo skyriaus ir geografijos, biografijų ir istorijos (po 12 fiz.vnt. mažiausiai – matematikos, gamtos mokslų bei religijos, teologijos – po 2 fiz.vnt.

Viešojoje bibliotekoje taip pat daugiausiai įsigyta meno, fotografijos ir sporto (117 fiz.vnt.), filosofijos, psichologijos (95 fiz.vnt.), geografijos, biografijų, istorijos (83 fiz.vnt.) bei visuomenės mokslų (80 fiz.vnt.) dokumentų.

Įsigyta grožinė literatūra sudaro 77 %:	Įsigyta teminė literatūra sudaro 23 %:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 64 % ▪ Miesto bibliotekoje – 74 % ▪ Kaimo bibliotekose – 81 % 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 36 % ▪ Miesto bibliotekoje – 26 % ▪ Kaimo bibliotekose - 19 %

Lyginant su praėjusiais metais, dokumentų gavimas pagal rūšis ir tipą išliko toks pat. Fondai daugiausiai pasipildo knygomis (pagal rūšis) ir spaudiniais (pagal tipą). Tai sudaro procentais atitinkamai 99,06 ir 99,27. Jei praėjusiais metais kiekvienai bibliotekai buvo užsakyta nors po vieną muzikinį ar literatūrinį garsinį dokumentą, šiais metais jų užsakymas buvo mažinamas, įvertinus mažą panaudojimą.

Gauti dokumentai pasiskirstė pagal:

Rūšis	Tipą	Paskirtį
knygos – 6 935 fiz. vnt. – 2 399 pav.	spaudiniai – 6 950 fiz. vnt. – 2 406 pav.	ikimokykliniam amžiui – 593 fiz. vnt. – 139 pav.
garsiniai – 38 fiz. vnt. – 25 pav.	muzikos įrašai – 34 fiz. vnt. – 22 pav.	moksleiviams – 2 153 fiz. vnt. – 497 pav.
garsiniai-regimieji – 8 fiz. vnt. – 7 pav.	garso įrašai – 4 fiz. vnt. – 3 pav.	jaunimui – 65 fiz. vnt. – 18 pav.
natos – 4 fiz. vnt. – 4 pav.	vaizdo įrašai – 8 fiz. vnt. – 7 pav.	suaugusiems – 4 190 fiz. vnt. – 1 789 pav.
kompiuteriniai – 1 egz. – 1 pav.	natos – 4 fiz. vnt. – 4 pav.	
tęstiniai – 13 fiz. vnt. – 5 pav.	kompiuterinės priemonės – 1 fiz. vnt. – 1 pav.	
žurnalai, laikraščiai – 2 fiz. vnt. – 2 pav.		

Ataskaitiniais metais įsigyta daugiau leidinių bei jų pavadinimų A grupės **vaikams** – patiems mažiausiems, bet mažiau leidinių įsigyta moksleiviams (B ir C grupių). Bendras gautų leidinių vaikams leidinių – 2 746 fiz. vnt. 636 pav. Literatūros įsigijimas vaikams sudaro 39 % viso gavimo (praeitais metais buvo 43 %). Viešojoje bibliotekoje vaikiškos literatūros įsigijimas sudaro 24 %, miesto bibliotekoje - 41% viso gavimo. Kaimo bibliotekose leidinių vaikams gavimas sudaro 44%. Vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo 66 fiz. vnt. 16 pav. dokumentų vaikams. Pavadinimais šiek tiek padidėjo, bet egzemplioriais sumažėjo.

Suaugusiems skaitytojams skirtų leidinių gauta 4 255 fiz. vnt. 1 806 pav. – 61% (2018 metais – 57 %). Egzempliorių ir pavadinimų skaičius nuo ankstesnių metų skiriasi - 172 egzemplioriais ir 109 pavadinimais daugiau. Viešojoje bibliotekoje gauta dokumentų suaugusiems - 1175 egz. 0411 pav. (27,62 % iš visų gautų dokumentų suaugusiems CBS ir 76 % viešojoje bibliotekoje), miesto bibliotekoje – 175 egz. 171 pav. (4,11 % ir 59,12 %), kaimo bibliotekose – 2905 egz. 1281 pav. (68,27 % ir 56,31 %).

Vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo 85,44 egz. 37,68 pav. dokumentų suaugusiems.

Kultūros ministerija 2019 metais iš **Valstybės biudžeto** skyrė 30 273 eurus naujiems dokumentams įsigyti. Lyginant su 2018 metais – 51 Eur mažiau. Įvertinus skirtas lėšas ir vis kylančias leidinių kainas, nauji dokumentai įsigijami: dalykinės literatūros vieno pav. leidinių po 1-2 egzempliorius, populiariosios teminės literatūros – po 4-6, grožinės literatūros - po 4-6 egzempliorius, išskyrus populiariesnius leidinius – po 8-12 egzempliorių, tuo būdu didinant pavadinimų įvairovę. Bet pastarųjų metų bėgyje teko užsakyti tik po 6-8 egzempliorius. Užsakant 1-2 egzempliorius gauti leidiniai buvo skirti į viešosios bibliotekos fondus, iš kur lengviau ir greičiau reikalingi dokumentai pasiekia viso rajono bibliotekų skaitytojus.

Ataskaitiniais metais dokumentams įsigyti buvo vykdomi pirkimai CVP IS priemonėmis. Visų pirkimų metu įsigyta 3 759 fiz.vnt. 1 033 (naujų - 960) pavadinimų dokumentai.

Pagal **tiekėjus** dokumentų bibliotekoms įsigyta:

Eil. Nr.	Tiekėjas	Įsigytų dokumentų skaičius (fiz.vnt.)	Suma (Eur)	Eil. Nr.	Tiekėjas	Įsigytų dokumentų skaičius (fiz.vnt.)	Suma (Eur)
1.	Alma littera sprendimai, UAB	1 341	11 868,03	10.	Sofoklis, UAB	77	650,72
2.	BALTO trader, UAB	315	2 770,79	11.	Patogu pirkti, UAB	73	520,56
3.	Tyto alba, UAB	339	2 898,34	12.	Briedis, leidykla	64	505,67
4.	Baltų lankų leidyba, UAB	334	2 978,67	13.	Lectio divina, UAB	58	371,25
5.	Nieko rimto, UAB	293	1 410,12	14.	Gelmės, VŠĮ	24	127,84
6.	Jotema, UAB	203	1 594,64	15.	Kitos knygos, UAB	22	172,96
7.	Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla	190	1 647,55	16.	Lietuvos nacionalinis kultūros centras	6	32,00
8.	Vagos prekyba, UAB	145	1375,66	17.	Didakta, UAB	4	24,28
9.	Terra Publica, VŠĮ	105	669,89				

Dokumentų pirkimui panaudotos LR Kultūros ministro įsakymu skirtos valstybės biudžeto lėšos (30 273 eurai) ir kitos lėšos – GPM 2 proc. (201,86 eurų). Iš viso 30 474,86 eurai.

Per **Kultūros ministeriją iš valstybės biudžeto skirtas lėšas įsigyta** 1 025 pavadinimų (iš jų 953 nauji) 3 734 fiz.vnt. dokumentų. Lyginant su praeitais metais už šias lėšas įsigyta net 283 egzemplioriais mažiau. Pagrindinė priežastis – vis didėjančios leidinių kainos. Pavadinimais įsigyta dokumentų priešingai – net 112 daugiau. Tai atspindi komplektavimo kryptį, kai pasirinkta užsakyti daugiau pavadinimų, bet mažesnį jų egzempliorių kiekį.

Vidutinė dokumento, įsigyto už valstybės biudžeto lėšas, kaina - 8,11 eurai. Lyginant su 2018-aisiais kaina išaugo 0,56 euro.

Knygos buvo užsakytos remiantis Lietuvos Nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos rengiama “Informacija apie Lietuvoje išleistus leidinius, gautus nacionalinėje bibliotekoje“ bei atskirų leidyklų ir knygų platintojų-pardavėjų internetinėse svetainėse, internetiniuose puslapiuose ir periodinėje spaudoje skelbiamoje

informacijoje. Taip pat rėmėmės atskirų leidyklų bei knygų platintojų siunčiamais leidinių sąrašais, autorių pasiūlymais, knygynų naujienomis, atsižvelgdami į bibliotekos darbuotojų ir skaitytojų rekomendacijas.

Sistemoje dokumentai pasiskirstė sekančiai (fiziniiais vienetais ir lėšomis):

- viešojoje bibliotekoje – 1 058 fiz.vnt. už 9 136,21 Eur;
- miesto bibliotekoje – 205 fiz.vnt. už 1 737,03 Eur).
- kaimo bibliotekose – 2 471 fiz.vnt. už 19 399,76 Eur);

Vienai kaimo bibliotekai iš šių lėšų vidutiniškai tenka 72,68 fiz.vnt. už 570,58 eurų.

Už Kultūros ministerijos skirtas lėšas įsigyta dokumentų:

Pagal dokumento rūšis:	Pagal dokumento tipą:
knygos – 3 707 fiz. vnt.	spaudiniai – 3 707 fiz. vnt.
garsiniai – 18 fiz. vnt.	natos – 2 fiz. vnt.
natos – 2 fiz. vnt.	muzikos įrašai – 16 fiz. vnt.
Garsiniai-regimieji – 7 fiz. vnt.	garso įrašai – 2 fiz. vnt.
	vaizdo įrašai – 7 fiz.vnt.

Daugiausiai įsigyta grožinės literatūros (681 pav. 3 037 fiz.vnt.) ir teminės literatūros: filosofijos ir psichologijos (89 pav. 174 fiz.vnt.), bendrojo skyriaus (56 pav. 123 fiz.vnt.), visuomenės mokslų (57 pav. 110 fiz.vnt.), taikomųjų mokslų (45 pav. 99 fiz.vnt.) šakomis.

Skirstant pagal dokumento formas: mokomosios priemonės – 12 fiz.vnt., žodynai – 1 fiz.vnt., žinytai – 12 fiz.vnt.;

kalbomis – 3 726 fiz.vnt. lietuvių ir 8 fiz.vnt. anglų.

Pagal vartotojus: 295 pav. 1 228 fiz.vnt. įsigyta vaikams ir 730 pav. 2 506 fiz.vnt. suaugusiems skirtų dokumentų.

Pagal finansavimo šaltinius dokumentų įsigyta (be prenumeruojamų periodinių leidinių):

Valstybės biudžeto lėšos – 4 041 fiz.vnt. – 1 230 pav. (1180 n. pav.) – 3 325,46 Eur.

Iš jų:

- ✓ Kultūros ministerijos lėšos – 3734 fiz.vnt. – 1 025 pav. (953 n. pav.) – 30 273,- Eur
- ✓ neatlygintinai gauti – 287 fiz.vnt. – 280 pav. (227 n. pav.) – 2935,16 Eur
- ✓ gauta iš projektų – 20 fiz.vnt.– 11 pav. (- n. pav.) – 117,30 Eur

Kitos lėšos – 2 960 fiz.vnt. – 1 238 pav. (368 n. pav.) – 9 704,34 Eur

Savivaldybės lėšos – 0 egz.

Europos Sąjungos lėšos – 0 egz.

Ataskaitiniais metais iš **valstybės biudžeto lėšų** bibliotekai skirti įvairių leidėjų, Kultūros tarybos lėšomis ar kitų įstaigų bei organizacijų dalinį finansavimą leidybai gavusių projektų išleisti leidiniai, kurie neatlyginamai perduodami bibliotekoms. Taip pat už šias lėšas gautos 7 knygos iš Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir 29

knygos iš Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos, kurios skirtos akcijos „Metų knygos rinkimai“ laimėtojams (gauti 6 knygų komplektai – trys vaikams, du suaugusiems bei vienas paaugliams), iš kurių 9 knygų finansavimo šaltiniai – kitos lėšos. Leidinio „Tarpukario Panevėžys ir panevėžiečiai amžininkų akimis“, išleisto valstybės biudžeto lėšomis, 3 egzempliorius dovanuoja Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka.

Už **kitas lėšas** įsigytus dokumentus galima suskirstyti pagal gavimo šaltinius: dovanos ir fondų papildymas po atliktų patikrinimų – 1 458 egz. 1 017 pav., gauta iš projektų – 9 egz. 3 pav., neatlygintinai gauti iš įvairių leidėjų (Kultūros ministerijai ir įvairiems fondams finansuojant Lietuvos leidyklų leidybos projektus) – 3 egz. 3 pav., parama – 1332 egz. 98 pav., GPM 2 proc. – 27 egz. 9 pav., vartotojų atneštos vietoj prarastų – 132 egz. 129 pav.

Per metus įsigyta dokumentų **pagal tiekėjus** (už valstybės ir kitas lėšas bendrai):

- leidyklos, leidinių platintojai – 1 128 pav. 41 88 egz.
- labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“ – 8 pav. 912 egz.
- įvairūs tiekėjai – 353 pav. 463 egz.
- Knygų Kalėdų akcija (skaitytojai, organizacijos) – 722 pav. 863 egz.
- autoriai – 48 pav. 228 egz.
- Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka – 14 pav. 29 egz.
- Kt. (317 fiz.vnt.)

Gauta dokumentų iš įvairių tiekėjų: ansamblio „Jonis“, Dr. Juozo P. Kazicko fondo, Lietuvos informatikos ryšių ir elektronikos bendrijos, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubo, LR valstybinio patentų biuro, VŠĮ „Naratyvas“, VŠĮ Panevėžio ir Utenos rajonų aklujų centro dramos studijos, Pasvalio krašto muziejaus, Šiaurės MT biuro Lietuvoje.

Kaip ir kasmet dovanų sulaukta iš leidyklos „Svajonių knygos“ – 4 pavadinimų 23 knygos ir leidyklos „Gelmės“ – 5 pavadinimų 19 knygų; pastaroji leidykla pateikė sąrašą dovanojamų leidinių, iš kurių buvo išsirinkti pageidaujami. Leidykla „Jūsų Flintas“ prenumeratoriams dovanuoja 11 knygų vaikams „Didžioji gyvūnų kolekcija“.

Knygos leidėjai VŠĮ „Pamėginčius“, įsiliedami į projektą „Padovanok knygą Lietuvos bibliotekai“, padovanojo 10 vienetų Rasos Katiliūtės knygos „Gimnazistė“ ir 4 vienetus „Kol gyvenai, tol ir mokaisi: iliustruotas lietuvių – rusų patarlių žodynas“, o Vilniaus universiteto bendruomenė padovanojo 4 fiz.vnt. Algimanto Katiliaus „Tremtinio užrašai“ (antras tomas).

Dovanų gauta iš kolegų – Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, Klaipėdos rajono Jono Lankučio, Neringos savivaldybės Viktoro Miliūno, Rokiškio rajono Juozo Keliuočio viešųjų bibliotekų. Knygų bibliotekoms perdavė ir LR Seimo narė Guoda Burokienė ir Rasa Juknevičienė.

Paramos būdu gautos knygos – leidykla „Briedis“ metų pradžioje parėmė 2 pavadinimų 50 fiz.vnt. knygomis už 285,38 eurus. Metų pabaigoje dar kartą sulaukėme šios leidyklos knygų – viso 19 fiz.vnt. už 77,42 eurus. Ypač gausią – 8 pavadinimų 912 fiz.vnt. - knygų paramą suteikė labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“. Kiekvieną biblioteką pasiekė šio fondo atrinkti serijos „Vaikų bibliotekėlė“ geriausių vaikiškų knygų, išleistų 2018-2019 metais, rinkiniai (po 3 fiz.vnt.).

Rajono bibliotekų fondai pasipildė autorių ar knygų rengėjų dovanotomis knygomis. Istorikas kraštievis Juozas Brazauskas dovanuoja bibliotekoms 35 fiz.vnt. savo leidinio „Mano kelias“ ir 10 fiz.vnt. leidinio

„Universalus Juozas Tumas-Vaižgantas kaip Viešpaties diena“. Petras Juknevičius dovanojo 15 fiz.vnt. knygos „Pranciškaus Karpio gyvenimo vingiai“, Algimantas Stalilionis - 5 knygas. Taip pat gauti leidiniai iš Mato Kastyčio Grigonio, Algimanto Lūžos, Emilijos Valentinavičienės, Jono Vizbaro, Kazio Račkausko. Po knygą ar kelias bibliotekai dovanojo autoriai, knygų rengėjai Giedrius Alkauskas, Laima Andrikienė, Alfonsas Čepauskas, Joana Viga Čiplytė, Joana Dargužytė-Perednienė, Stepas Eitminavičius, Rimantas Genys, Ineta Juzefa Janonė, Daina Jegelevičiūtė-Biekšienė, Arvydas Juozaitis, Vytautas Landsbergis, Paulė Mikelinškaitė, Eglė Miliušytė-Brazdžiūnė, Onutė Šerėnienė, Lilija Valatkienė, Rūta Kotryna Vyšniauskienė, Raima Zander, Ignė Zarambaitė. 125 savo knygas 17 pavadinimų bibliotekoms padovanojo rašytojas Vytautas Račickas.

Skaitytojai ir bibliotekų bendruomenės nariai dovanojo bibliotekoms populiarių grožinės ir teminės literatūros leidinių – atrinkus reikalingus leidinius, į apskaitą įtraukta 207 fiz.vnt. Ypatingą vietą, papildant bibliotekų fondus užima akcija „Knygų Kalėdos“. Vien 2018 m. šios akcijos metu skaitytojai ir įvairios organizacijos dovanojo virš devynių šimtų knygų, iš kurių 722 pavadinimų 863 knygos buvo atrinktos ir paskirstytos rajono bibliotekoms. Akcijoje dalyvavo ir knygas dovanų gavo 27 rajono bibliotekos. Knygų prekybos įmonė „Rotas“ pasiūlė šiai akcijai 175 leidinių sąrašą, iš kurio buvo pasirinkta ir paskirstyta bibliotekoms 88 pavadinimų 351 knyga. 2019 metų akcijos metu gautos knygos bus pajamuojamos jau sekančiais, 2020, metais, kadangi akcija persikelia į ateinančių metų sausio mėn.

Bibliotekoms periodikos prenumeratai Panevėžio rajono savivaldybės Taryba skyrė 14,514 tūkst. eurų. Lėšos užsakymams paskirstytos sekančiai: VB – 2 625 eurai (18%), miesto bibliotekai – 567 eurai (4 %), kaimo bibliotekoms – 11 322 eurai (78 %). Vidutiniškai vienai kaimo bibliotekai teko 333 eurai.

Per metus užsakyta ir gauta prenumeruojamų periodinių leidinių – 417 komplektų – 55 pav. (255 komplektai 39 pavadinimų žurnalų ir 162 komplektai 16 pavadinimų laikraščių). Iš jų:

- Viešojoje bibliotekoje – 59 komplektai 54 pav. (38 pav. žurnalų ir 16 pav. laikraščių)
- Miesto bibliotekoje – 20 komplektų 20 pav. (14 pav. žurnalų ir 6 pav. laikraščių)
- Kaimo bibliotekose – 338 komplektai 45 pav. (35 pav. 202 komplektai žurnalų ir 10 pav. 136 komplektai laikraščių)

-

Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje – 8 pav. (po 4 pav. žurnalų ir laikraščių).

Visos rajono bibliotekos gavo po dienraštį („Lietuvos rytą“ ar „Respubliką“ pasirinktinai), o taip pat po krašto ar rajono laikraštį – „Tėvynę“ (32 egz.), „Panevėžio kraštą“ (18 egz.), „Sekundę“ kartu su „Panevėžio balsu“ (26 egz.). Kartu su „Lietuvos rytu“ kas savaitę gauna papildomai po du žurnalus – „Stilius“ ir „TV antena“.

Daugiausiai užsakyta žurnalų: „Edita“ (20 egz.), „Ji“ (16 egz.), „Žmonės“ (15 egz.), žurnalų „Moters savaitgalis“, „Namie ir sode“, „Prie kavos“ ir „Sodo spalvos“ (po 9 egz.). Jaučiamas trūkumas periodinių leidinių vaikams – jų pasiūla kasmet mažėja. Daugiausiai užsakyta žurnalų „Naminukas“ (17 egz.) ir „Justė“ (16 egz.),

taip pat „Flintas“ ir Laimiukas“ (po 6 ir 5 egz.). Nesant galimybių užsakyti „Donaldas ir kiti“, šis leidinys kiekvieną mėnesį buvo perkamas (po 10-11 egz.) ir perduodamas kaimo bibliotekų skaitytojams.

2019 metais gauti prenumeruojami periodiniai leidiniai, išskyrus vieno pavadinimo laikraštį, bendrosios bibliotekos fondo apskaitos knygoje nebuvo fiksuojami (prenumeruojami periodiniai leidiniai netraukiami į fondo bendrąją apskaitą nuo 2011 metų). Neapskaitomi, nes yra terminuoto saugojimo dokumentai, kurių saugojimo laikas nėra ilgesnis nei vieneri metai. Vienintelis įtrauktas laikraštis – „Tėvynė“ – 1 komplektas už 25,00 eurus, kuris yra saugojamas neterminuotai viešojoje bibliotekoje. Kiti periodiniai netraukiami į bendrosios apskaitos knygą.

Bibliotekos neatlygintinai gauna periodinių leidinių, kuriuos šalies viešosioms bibliotekoms prenumeruoja Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo (SRTR) fondas, įgyvendindamas konkurso „Valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams“ nuostatus. Viso buvo gauta ir bibliotekoms išskirstyta 52 pav. periodiniai leidiniai: 47 pav. žurnalai ir 5 pav. laikraščiai; iš jų vaikams skirtų leidinių – 4 žurnalai. Jų gauta nuo 1 iki 6 egzempliorių. Tai kultūriniai, literatūriniai, meno, religiniai, istoriniai, įvairių Lietuvos kraštų periodiniai leidiniai, kurių bibliotekos retai užsisako.

Neatlygintinai gauti periodiniai leidiniai pavadinimais pasiskirstė sekančiai: viešojoje bibliotekoje – 41, miesto bibliotekoje – 11, kaimo bibliotekose – 50. Papildomai buvo gauta po 20 egz. kiekvieno „Kultūros barų“ numerio.

Naujai gautų dokumentų procentas dokumentų fonde:	
Visame CBS fonde – 3%	Miesto bibliotekoje – 2 %
Savivaldybės VB – 4%	Kaimo bibliotekose – 3%

Vidutinė įsigyto dokumento kaina – 6,15 Eur (2018 m. - 5,92 Eur)

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už Kultūros ministerijos lėšas – 8,11 Eur (lyginant su 2018 m. išaugo 0,56 Eur)

Lėšos, tenkančios vienam gyventojui dokumentams įsigyti (be periodikos):

- Iš viso – 1,09 Eur (viso 43 004,80 Eur)
- Valstybės biudžeto lėšos – 0,85 Eur (viso 33 325,46 Eur) (kartu su KM skirtomis lėšomis)
 - Kultūros ministerijos skirtų lėšų – 0,78 Eur (viso 30 273,00 Eur)
 - Valstybės biudžeto lėšos – 0,08 Eur (viso 3 052,46 Eur) (be KM skirtų lėšų)
- Iš kitų lėšų – 0,25 Eur (viso 9 679,34 Eur)
- Savivaldybės skirtų lėšų – 0,00 Eur (be periodikos).

Lėšos, tenkančios vienam vartotojui dokumentams įsigyti:

- iš viso – 6,54 Eur
- iš LR kultūros ministerijos skirtų lėšų - 4,60 Eur.

Dokumentų nurašymas

- CBS nurašyta iš viso **21 225 fiz. vnt.** 2 758 paskutiniai pav. už 16 108,03 Eur. Iš jų:
 - Savivaldybės viešojoje bibliotekoje – **10 857 fiz. vnt.– 6 813 pav.**
 - Miesto bibliotekoje – **992 fiz. vnt. . – 244 pav.**
 - Kaimo bibliotekose – **9 376 fiz. vnt. – 462 pav.**
- Nurašymas be perdavimo į atsarginį fondą – **19 193 fiz.vnt.** – 10 605,78 Eur .
- Nurašymo **priežastys:**

PRIEŽASTIS	SKAIČIUS fiz. vnt.	PROCENTAS	PRIEŽASTIS	SKAIČIUS fiz. vnt.	PROCENTAS
Susidėvėję ir skaitytojų sugadinti dokumentai	7 988	37%	Perduoti į mainų-fondą, kitas bibliotekas	8 874	42%
Praradę aktualumą dokumentai	1 521	7%	Vartotojų prarasti dokumentai	182	1%
Perduoti į atsarginį fondą	2 032	10	Dėl kitų priežasčių prarasti dokumentai	628	3%

Per ataskaitinius metus CBS fondas sumažėjo 14 224 fiz.vnt. Fondo mažėjimas fiksuojamas jau eilę metų, kadangi paprastai nurašytų dokumentų skaičius viršija gautų dokumentų skaičių. Šiais metais didesnius nurašymo skaičius „išaugino“ dideli perdavimo į atsarginį ir nurašymo į mainų fondus, skaičiai. Sudėjus perduotų ir nurašytų į šiuos fondus dokumentus, jie sudaro daugiau kaip pusę viso nurašymo – net 51%.

Lyginant su 2019 metais pasikeitė nurašymas pagal priežastis – po nurašymo ir perdavimo į mainų ir atsarginį fondus, antroje vietoje - susidėvėjusių ir vartotojų sugadintų dokumentų nurašymas, toliau – praradę aktualumą dokumentai. Viešojoje bibliotekoje vyko patalpų remontas, po kurio buvo pergrupuoti knygų fondai. Šie pokyčiai leido atrinkti daug dubletinių, neaktualių leidinių, juos perduodant į kitus fondus.

2019-ais metais daugiausiai dokumentų nurašyta iš Viešosios bibliotekos – daugiau kaip pusė viso nurašytų dokumentų – 51%, bet atmetus nurašymus į mainus ir atsarginį fondą, lieka tik 87 susidėvėję ir vartotojų sugadinti bei 53 vartotojų prarasti dokumentai, kurie pakeisti 62 naujais reikalingais dokumentais. Į atsarginį ir mainų fondus perduota ne tik iš buvusios saugyklos fondo (5 809 fiz.vnt.), bet ir iš abonemento (3 560 fiz.vnt., iš jų 2 819 – garsiniai dokumentai), informacinių leidinių (766 fiz.vnt.) ir vaikų literatūros (582 fiz.vnt.) fondų. Dar atrinkta ir nurašyta į mainų fondą iš Nevėžio, Perekšlių, Smilgių ir Šilagalio bibliotekų.

Pagrindinė nurašymo priežastis, kaip ir kasmet, – susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai. Šia priežastimi nurašyta iš 30 – visų nors kiek nurašiusiųjų - bibliotekų fondų. Daugiausiai jų atrinkta ir nurašyta iš bibliotekų, kuriose vyko fondų patikrinimai, ar patalpų remontas ir jų metu atrinkti tokie leidiniai – Nevėžio, Šilagalio, Daniūnų, Tiltagalių ir Piniavos bibliotekose - atitinkamai po 859, 709, 568, 564 ir 512 fiz.vnt. Taip pat nemažai atrinkta iš Smilgių (579 fiz.vnt.) (biblioteka kėlėsi į kitas, mažesnes patalpas), Bernatonių (342 fiz.vnt.), Naujamiesčio (295 fiz.vnt.) ir Trakiškio (281 fiz.vnt.) bibliotekų. Kitose bibliotekose atrinkta nuo kelių dešimčių iki pusantro šimto dokumentų. Lyginant su praėjusiais, 2018 metais, šiais metais susidėvėjusių dokumentų nurašyta

tiek pat (16 vienetų mažiau). Praradusių aktualumą dokumentų nurašyta gerokai mažiau - net 1422 vienetais. Vietoj 66 fiz.vnt. (be viešosios bibliotekos) vartotojų prarastų dokumentų bibliotekų fondai pasipildė šiek tiek daugiau – 70 naujais leidiniais –Piniavos ir Tiltagalių bibliotekose. Nurašytos 63 negražintos knygos išvykusių vartotojų (Daniūnų ir Piniavos). Atlikus bibliotekų fondų patikrinimus buvo nurašyti nerasti fonduose 628 dokumentai (trūkumas).

Nurašymo lėšos (skliausteliuose - be perdavimo į atsarginį fondą):

- valstybės – 681,80 Eur (565,04 Eur)
- savivaldybės – 14835,70 Eur (9512,74 Eur)
- kitos – 578,38 Eur (515,85 Eur)
- Europos Sąjungos – 12,15 Eur (0 Eur)

Fondo panaudojimas

- Bendras bibliotekų fondo apyvartos rodiklis – 1,6
 - Savivaldybės viešoji biblioteka – 1,5
 - Miesto bibliotekoje– 1,4
 - Kaimo bibliotekose– 1,59
- Fondo panaudojimo koeficientas:

	Bendrai CBS fonde	Savivaldybės s VB	Miesto bibliotekose	Kaimo bibliotekose
Grožinės literatūros	0,62	1,21	0,81	0,52
Teminės literatūros	1,88	0,8	1,36	2,47
Periodinių leidinių	9,87	9,87	-	-

Mainų fondas

Mainų fonde yra 16 895 fiz. vnt. dokumentų.

- Per metus gauta – 8 874 fiz. vnt.
- Per metus nurašyta – 496 fiz. vnt.

Mainų fondas pasipildė dokumentais iš: viešosios bibliotekos – 8 685 fiz.vnt. (iš jų 2 819 -garsiniai dokumentai); Nevėžio – 11 fiz.vnt., Perekšlių – 75 fiz.vnt., Smilgių – 89 fiz.vnt., Šilagalio – 14 fiz.vnt.

Iš mainų fondo nurašyta dokumentų:

75 fiz.vnt. perduoti Smilgių gyventojų bendruomenės centrui „Bitė“; susidėvėję, nebetinkami naudoti dokumentai - 421 fiz.vnt.

Atsarginis fondas

- Sukaupta 4 463 fiz. vnt. dokumentų.
- Per metus gauta 2 032 fiz. vnt. dokumentų.
- Nurašyta 849 fiz. vnt. dokumentų. Dokumentai perduoti Viešosios bibliotekos vaikų literatūros fondui.

Atsarginis fondas papildė dokumentais iš atskirų viešosios bibliotekos fondų – abonemento, saugyklos, informacinių leidinių fondo.

Nurašyti susidėvėję, nebetinkami naudoti dokumentai.

III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

Vartotojų telkimas

Gyventojų skaičius

2019 m. šalies Gyventojų registro duomenimis rajone deklaravusių gyvenamąjį vietą gyventojų skaičius neviršijo siekė 39 tūkst.

Žemas rajono gyventojų tankumo rodiklis (16,4), įtakoja nedidelį gyventojų sutelkimo procentą bibliotekose. Ataskaitiniais metais:

- bendras – 15%:
- miesto bibliotekoje – 12%
- kaimo bibliotekose – 13%

Gyventojų sutelkimo rodikliai ženkliai nesikeičia jau keletą metų. Migracija, demografiniai procesai lemia ne itin didelį gyventojų, besilankančių bibliotekose, procentą. Situaciją sunkina ir infrastruktūrinės problemos:

nuošalesnių gyvenviečių gyventojams sudėtinga pasiekti seniūnijų centruose esančias bibliotekas dėl prasto susisiekimo. Senyvo amžiaus žmonės nėra mobilūs ir į bibliotekas arba nevyksta, arba lankosi labai retai.

Didesnį sutelkimą (Šilų - 34%, Berčiūnų-39%) lemia nedidelis mikrorajono gyventojų skaičius, ir lokalias gyvenvietės, kuriose įsikūrusios bibliotekos (Daniūnų 25%, Ėriškių - 26%), čia beveik visi mikrorajono gyventojai ir gyvena.

Gana žemą sutelktumą lemia tai, kad biblioteka (pvz. Pajstrio 8%,) yra vienintelė seniūnijoje, ir nutolusių kaimų gyventojams nepatogu atvykti. Taip pat žemas sutelktumas yra priemiestinėse, turinčiose didelį gyventojų skaičių (pvz. Dembavos (5%), Karsakiškio - 11%) gyvenviečių bibliotekose: jaunesnio amžiaus gyventojams nelabai patogus vietos bibliotekų darbo laikas, jie dirba mieste, ir jei lankosi, tai greičiausiai lankosi ten esančiose kultūros įstaigose. Neretai priemiesčio gyventojai naudojami viešosios bibliotekos paslaugomis.

Vartotojų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2019	6 575	1 472	355	4 748
2018	7045	1 502	408	5 135
2017	7181	1478	400	5303

Visuomenėje vykstantys demografiniai ir socialiniai procesai turi įtakos bibliotekų veiklos rodikliams. Ataskaitiniais metais vartotojų skaičiaus rajono bibliotekose sumažėjo 7%. Pokytį labiausiai lėmė keletoje bibliotekoje ženkliai sumažęs vartotojų skaičius, ypač vaikų skaitytojų tarpe, ko pasekoje sumažėjo ir kiti rodikliai.

Pokyčio priežastys: ilgalaikis darbuotojo nedarbingumas, darbuotojų kaita, dėl bibliotekos perkraustymo, ilgesnį laiką neaptarnauti vartotojai. Šios priežastys lėmė vartotojų mažėjimą Naujamiesčio, Llūdynės, Gustonių, Smilgių bibliotekose. Skaitytojų ženkliau mažėjo ir Perekšlių, Upytės bibliotekose. Taip pat skaitytojų skaičių mažino uždaromos rajono švietimo įstaigos, kurių darbuotojai ir vaikai buvo aktyvūs bibliotekų lankytojai – nelikus mokyklų, mažėjos skaitytojų skaičius.

Teigiamas pokytis - vartotojų padaugėjo - Velžio, Žibartonių, Piniavos bibliotekose. Priežastys – neformalaus švietimo veiklos, aktyvi kultūrinė veikla, naujos modernios patalpos, grįžusi po ilgalaikių atostogų darbuotoja (Žibartonių).

Viešojoje bibliotekoje 2019 metais skaitė 1 472 registruoti vartotojai, t.y. 30 vartotojais mažiau negu 2018 metais. Per einamuosius metus buvo perregistruota 1 174 (80 proc.) vartotojai, naujai užregistruoti 298 vartotojai – tai sudaro 20 proc. visų registruotų vartotojų skaičiaus. Lyginant su 2018 m. naujų skaitytojų užregistruota tiek pat, 30 sumažėjo nuolatinių bibliotekos skaitytojų. Bendras vartotojų skaičius sumažėjo suaugusių sąskaita.

Bibliotekos, kuriose yra:

Metai	Iki 100 skaitytojų	101–200 skaitytojų	201–300 skaitytojų	301–400 skaitytojų	401–500 skaitytojų	500 ir daugiau
2019	7	22	5	1	0	1
2018	6	21	6	1	1	1
2017	6	20	7	2	0	1

Vartotojų sudėties pokyčiai

Analizuojant rajono bibliotekų vartotojų sudėtį, galima išskirti dvi didžiausias grupes – **skaitytojus vaikus iki 14, jų** 2019 m. sulaukėme 2 167, ir **dirbančius asmenis** – 2 257.

Kitos vartotojų grupės pasiskirstė taip:

- senjorų – 971 (2018 m. – 987, 2017 m. – 1 023)
- laikinai nedirbantys asmenys– 584 (2018 m. – 670, 2017 m. – 733)

9-12 kl. moksleivių ir studentų atitinkamai buvo 438 ir 163. Palyginimui 2018 m. 462 ir 207, 2017 m.: 521 ir 240. Besimokančiųjų mažėja jau keleri metai. Manome, kad tai susiję su demografinė situacija bei tuo kad jaunimas informacinius kultūrinius poreikius linkęs tenkinti virtualioje erdvėje. *Pastebėta, kad aktyviau skaityti jaunesni darbingo amžiaus lankytojai pradeda netekę darbo, ar turintys laikiną nedarbingumą.*

Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2019	123 262	23 467	7 608	92 187
2018	136 034	21 303	8 234	106 497
2017	128 291	18 698	8 563	101 030

Viešojoje bibliotekoje apsilankymų padaugėjo 9%. Ataskaitiniais metais biblioteka vykdė plačios apimties projektus, organizavo daug įvairių edukacinių veiklų, susitikimų su kūrėjais, mokymų. Tikėtina, kad atnaujinti kompiuteriai, vykdomi „Robotikos laboratorijos“ užsiėmimai taip pat pritraukė daugiau lankytojų. Analizuojant apsilankymų rodiklį, būtina atsižvelgti ir į virtualių apsilankymų skaičių. 2019 metais bibliotekoje virtualiai apsilankė 35 116 lankytojai, t. y. 4 147 daugiau negu 2018 m. Virtualių apsilankymų skaičius rodo, kad norint pasinaudoti bibliotekos paslaugomis ne visada būtinas fizinis apsilankymas pačioje bibliotekoje. Vienas registruotas vartotojas bibliotekoje per metus vidutiniškai apsilankė 14 kartų. Lankomumo rodiklis išliko nepakitęs.

Bendras, kaimo bei miesto bibliotekose apsilankymų skaičius mažėjo atitinkamai 11, 15 ir 10 procentų.

Kaimo bibliotekose, kurių bibliotekos ilgesnį laiką nebuvo atviros vartotojams dėl darbuotojų ligos, kaitos apsilankymų mažėjo ženkliau (Pajstrio -597, Liūdynės 4539, Gustonių -439, Dembavos -411, Naujamiesčio -906).

Daugiau lankytojų sulaukė bibliotekos, kuriose vyko projektinės veiklos vaikams ir suaugusiems, edukacinės programos, užsiėmimai, šventės ir kt. Tai Raguvos (+ 278), Velžio (+245), Žibartonių (+1 591) ir kt.

Atsiradus galimybei bibliotekose naudotis nemokamu internetu, lankytojų skaičius augo. Nors nemokamas internetas dar pritraukia nemažai lankytojų į bibliotekas, vis daugiau namų ūkių turi interneto prieigą, o gyventojai - įvairius mobilius išmaniuosius įrenginius. Tad konkrečiai šiuo tikslu jie jau rečiau lankosi, tačiau stebima, kad žmonės ateina į biblioteką kitais, kultūriniais, pramoginiais tikslais, nori bendrauti, keistis informacija, mokytis.

Išlaikyti pastovų lankytojų skaičių padeda įvairios veiklos, vykstančios bibliotekose. Pavyzdžiui rajono bibliotekose (Tiltagalių, Paliūniškio, Vadoklių, Pajstrio ir kt.) kas savaitę vyksta meniniai užsiėmimai, vykstant projektus, skirtus neįgaliųjų integracijai, viešojoje bibliotekoje veikia literatų klubas, kurio nariai periodiškai renkami į užsiėmimus. Rajono bibliotekose taip pat labai aktyvūs skaitytojų klubai (Gustonių, Tiltagalių, Berniūnų ir kt.), vyksta ir TAU užsiėmimai.

Lankomumas

Metai	Bendras lankomumo rodiklis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2019	18	15	21	19
2018	19	14	20	21
2017	18	12,7	21	19

Išduotis

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
-------	------------------	-----------------------------	-------------------------------	-------------------------------

2019	343 899	58 145	23 829	261 925
2018	403 031	63 021	21 595	318 415
2017	352 625	68 319	16 545	267 761

Mažėjantis registruotų vartotojų skaičius, mažino ir dokumentų išduotį. Apskaitant išduotį bibliotekose taikomas „Atrankinis vietoje apskaitomų spaudinių metodas“.

Viešojoje bibliotekoje 2019 metais vartotojams išduota 58 145 fiz. vnt., t.y. 4876 fiz. vnt. mažiau negu 2018 m. Nagrinėjant dokumentų išduotį, matosi, kad per paskutinius penkerius metus leidinių išduodama vis mažiau. Pastebėta, kad mažėjant išduočiai vietoje, daugėjo išduodamos į namus. Tam turėjo įtakos sprendimas kuo daugiau knygų ir žurnalų iš saugyklos bei informacinio fondų perduoti į atvirus fondus

2019 m. didėjo populiarių knygų išduoties apyvarta, bet mažėjo bendras skaitomumo rodiklis. Populiarią knygą per metus skaitytojas paima iki 59 kartų (2018 m. – 38) o vienam skaitytojui per metus išduota vidutiniškai 40 leidinių (2018– 42). Skaitomumo rodiklio sumažėjimą nulėmė sumažėjusi dokumentų išduotis.

Kitų dokumentų (natos, vaizdiniai, garso, elektroniniai, skaitmeniniai ir kt.) išduoties nepavyksta padidinti - 72 fiz. vnt., ir lyginant su 2018 metais išduota 6 mažiau. Iš jų dauguma fiz. vnt. garsinių dokumentų skaitmeninėse laikmenose. Maminukų akademijos lankytojai noriai skolinasi CD su pasakomis ir dainelėmis

Išduota dokumentų į namus:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2019	133 523	32 329	7 455	93 739
2018	151 842	30 632	11 466	109 744
2017	140 630	28 020	6 082	106 528

Išduotų į namus dokumentų skaičius sumažėjo 11%. Šis rodiklis mažėjo kaimo ir miesto bibliotekose.

Viešojoje bibliotekoje 2019 metais vartotojams į namus išduota 32 329 fiz. vnt dokumentų, ir tai sudarė 56 proc. visos išduoties. Bibliotekos skaityklose skaityti 25 816 leidiniai, nes į namus neišduodami informaciniai, ir kiti vertingi dokumentai, laikraščiai, kitiems vartotojams skaityti vietoje buvo patogiau.

Išduota dokumentų vietoje:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2019	210376	25 816	16 374	168 186
2018	251 189	32 389	10 129	208 671
2017	211 995	40 299	10 463	161 233

Ataskaitiniais metais į namus išduodamos literatūros skaičiusi išaugo tik miesto bibliotekoje - 6%.

Viešojoje bibliotekoje 2019 m. dokumentų išduotis vietoje sumažėjo (-6 573), o į namus išduota 1 697 eg. daugiau. Keičiantis lankytojų prioritetams ir poreikiams, reikia tinkamai išnaudoti esamas skaityklos erdves, pasiūlant vartotojams naujų, netradicinių veiklų.

Išduota grožinės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2019	148774	34 179	12 757	101 838
2018	165 011	34 629	11 228	119 154
2017	143 232	31 659	9 286	102 287

Lyginant su 2018 m., grožinės literatūros išduotis sumažėjo 11%. Grožinės literatūros išduotis ataskaitiniais metais sudarė 43 proc. visos išduoties. Nors kai kuriose bibliotekų kategorijose rodikliai mažėja, tačiau grožinė literatūra išlieka populiariausia.

Knygos, visus metus keliavę iš rankų į rankas, liudija, kas lankytojams buvo svarbu visus metus. Beveik 40 tūkstančių įvairiausių laisvalaikio skaitinių saugančios Viešosios bibliotekos lentynų turinys pastoviai pildomas. Lietuvių ir užsienio grožinė literatūra, filosofija, psichologija, kultūrologijos ir kiti leidiniai laisvai prieinami vartotojams ir įprastai keliauja pas skaitytoją į namus. 2019 m. skaitomiausia knyga – Rūta Šepetys „Tarp pilkų debesų“. Dažniausia skaitytojų pageidaujamos užsienio rašytojų knygos: Isabelle Broom „Metai ir viena diena“, Kristin Hannah „Namų frontas“, Liucinda Riley „Helenos paslaptis“, „Mėnulio sesuo: Tigės istorija“ ir kitos šios autorės istorijos. Diane Chamberlain „Paskutinis pabėgimas“, Sandra Brown „Pyktis“, Roy Jacobsen „Neregimieji“ ir knygos tęsinys „Balta jūra“. Ir toliau išlieka tarp skaitomiausių – Laurent Gounelle romanas „Dievas visada keliauja incognito“.

Skaitomiausios lietuvių knygų autorės Lina Ever „Kelyje: 100 000 žingsnių su kunigu Algirdu Toliatu“, Aldona Ruseckaitė „Padai pilni vinių: romanas apie Salomėją Nėrį“; Skaitytojai su nekantrumu laukia Irenos Buivydaitės knygų: „Rožių dvaras“, „Nebaigta kalnų sakmė“, „Kitapus veidrodžio“. Tik rugsėjo mėnesį biblioteką pasiekęs Kristinos Sabaliauskaitės romanas „Petro imperatorė“ jau pabuvojo pas daugelį skaitytojų, ir prie jo vis dar yra eilė.

Palyginus keleto metų skaitomiausių knygų sąrašus, matyti, kad su retomis išimtimis („Dievas keliauja incognito“ ir pan.), geidžiamiausios yra naujos (2018 – 2019 m.), knygynuose, spaudoje ir internete populiarinamos knygos.

„Knygų lagaminai“ – populiarus paslauga

Siekiant kaimų bibliotekas bei skaitytojus geriau aprūpinti naujomis knygomis, viešojoje bibliotekoje iš jos fondų suformuota 11 „Knygų lagaminų“ suaugusiems. Po du knygų lagaminus keliavo į Naujarodžių, Paliūniškio, Daukniūnų, Gustonių ir po vieną į Naujamiesčio, Šilų, Berčiūnų, Jotainių, Tiltagalių, Ėriškių, Pajstrio, Liūdynės, Trakiškio ir Daniūnų bibliotekas. Naudodamiesi šia paslauga, rajono skaitytojai susipažįsta su naujesne,

įvairesne literatūra ir naujais knygų autoriais. Metų bėgyje su Knygų lagaminais 655 knygos pasiekė kaimo skaitytojus.

Trys „Vaikiškų knygų lagaminai“ (perduoti Nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos), jau aplankė daugumą rajono bibliotekų ir buvo išformuoti knygas paskirstant kaimų bibliotekoms. Poreikiui patenkinti, suformuotas viešosios bibliotekos „Knygų lagaminas vaikams“.

Knygų lagamino paslauga populiari ir naudinga. Taip bibliotekos užpildo naujų knygų spragas. Be lagaminų viešoji biblioteka rajono bibliotekų darbuotojams yra suformavusi atskirą 1F grožinių knygų fondą, skirtą bibliotekoms keistis tarpusavyje.

Išduota teminės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2019	195 125	23 966	11 072	160 087
2018	240 284	28 392	10 367	201 525
2017	209 393	36 660	7 259	165 474

Periodiniai leidiniai yra apskaitoma kartu su temine literatūra, tad tikslinga manyti, kad didžiąją dalį teminės išduoties sudarė periodika.

Išduota 45 159 fiz. vnt. mažiau negu 2018 m.. Išduotis didėjo miesto bibliotekoje + 705.

Viešojoje bibliotekoje 2019 metais grožinės literatūros išduota 34 179 fiz.vnt.; ir tai sudarė 59 proc. visos išduoties, o įvairių mokslo šakų literatūros išduota 23 966 fiz. vnt., t.y. 41 proc. visos išduoties. Pagal mokslo šakas išduotis LIBIS programoje apskaitoma kartu su periodika, kurios didelė dalis priskiriama mokslo šakoms, todėl mažėjant periodikos išdavimui, mažėja ir šakinės literatūros išduoties rodikliai. Tikslios vien knygų (be periodikos) išduoties pagal turinį apskaityti nėra galimybės. Vadovaujantis LIBIS SAP duomenimis galime teigti, kad daugiau išduodama grožinės literatūros knygų. Net sumažėjus bendrai dokumentų išduočiai, grožinės literatūros išduotis sumažėjo tik 1 proc., o šakinės lit. 16 proc. Pagal mokslo šakas daugiausia išduota literatūros visuomenės mokslų – 6 486 fiz.vnt, t.y. 27 proc., mažiausia Matematikos ir gamtos mokslų srities – 642 fiz.vnt., t.y. 3 proc. Visuomenės mokslų skyrius apima labai daug sričių, tai ir sociologija, politika, ekonomika, teisė, karyba, švietimas, etnografija, tautosaka, todėl natūralu, kad ir išduotis didžiausia. Matematikos ir gamtos mokslų skyrių sudaro labai konkretūs mokslai: matematika, astronomija, fizika, chemija ir kiti, o kadangi besimokančių ir studijuojančių skaitytojų skaičius labai mažas, tai ir poreikis bei panaudojimas šių sričių literatūros nedidelis.

Periodinių leidinių išduotis:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2019	159 937	10 561	8 881	140 495
2018	202 216	14 013	7 872	180 331
2017	177 619	21 685	5 934	150 000

Periodikos išduotis 2019 m. rajone sudarė 47% nuo bendros išduoties. Nors vyresni rajono gyventojai vertina periodinę spaudą, ją mielai skaito, nešasi į namus, tačiau dėl anksčiau minėtų priežasčių jos išdavimas sumažėjo 12%.

Visos rajono bibliotekos gavo po dienraštį („Lietuvos rytą“ ar „Respubliką“ pasirinktinai), o taip pat po krašto ar rajono laikraštį – „Tėvynę“, „Panevėžio kraštą“, „Sekundę“ kartu su „Panevėžio balsu“. Kartu su „Lietuvos rytu“ kas savaitę gauna papildomai po du žurnalus – „Stilius“ ir „TV antena“.

Rajono bibliotekose skaitytojai daugiausiai skaitė žurnalus „Edita“, „Ji“, „Žmonės“, „Moters savaitgalis“, „Namie ir sode“, „Prie kavos“ ir „Sodo spalvos“.

Viešojoje bibliotekoje 2019 metais išduota knygų 47 584 fiz. vnt. (82 proc.), periodinių leidinių 10 561 fiz. vnt. (18 proc.), kitų rūšių dokumentų (natos, vaizdiniai, garso, elektroniniai, skaitmeniniai ir kt.) – tik 72 fiz.vnt., 0,1 proc.

Dokumentų išduoties pagal rūšį santykis, keitėsi knygų naudai, jei 2018 m. knygų buvo išduota 78 proc., o periodikos – 22 proc., tai 2019 m.: knygų 4 proc. daugiau, o periodikos – 4 proc. mažiau. Tai natūralus procesas, nes vis daugiau žmonių turi kompiuterius ar mobilius įrenginius, kurių pagalba sužino naujienas, pasiskaito laikraščius. O kultūrinė periodika, skaitoma dar mažiau.

Skaitytojus dažniausia domina einamųjų metų periodiniai leidiniai. Užklausoms atsakyti ir literatūrinėms parodoms rengti daugeliu atvejų pasitelkiami kiti literatūros šaltiniai. Kasmet užsakant žurnalus, atliekama išsami turimų leidinių išduoties analizė. 2019 m. dažniausia į namus buvo išduodami žurnalai: Rasos (143), Namie ir sode (108), Savaitė (95), Stilius (123), Sodo spalvos ir augalų pasaulis (81), Iliustruotoji istorija (125), Burdą moden (64). Kultūrinių žurnalų išduotis į namus dar labiau sumažėjo: Literatūra ir menas 28 (2018 - 47), Tarp knygų 34 (28), Metai 29 (25), Kultūros barai 19 (23), Nemunas 15 (22). Lyginant su 2018 m. žurnalų į namus išduota – 109 fiz. vnt. mažiau. Nemaža dalis žurnalų skaitoma bibliotekos skaityklose ir apskaitoma atrankinės apskaitos būdu, pagal pavadinimus neišfiltruojami.

Skaitomumas

Bendras skaitomumo rodiklis	Savivaldybės viešoji biblioteka	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
52	39	67	55

Vartotojams skirtos darbo vietos 2019 m.

Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
424		40	19	365
Vartotojams skirtų kompiuterizuotų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
174		24	7	143

Vartotojų orientavimas ir apmokymas

Bibliotekininkų pravestų apmokymų bendra trukmė iš viso – 1 262 val.

Viešojoje bibliotekoje – 170 val.

Kaimo bibliotekose – 920 val.

Miesto bibliotekoje – 172 val.

Mokymai bibliotekose - skirti vartotojams, norintiems susirasti informaciją duomenų bazėse, kituose šaltiniuose, ugdyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius, susipažinti su bibliotekos paslaugomis ir išmokti jomis naudotis. Bibliotekose, ypač veikiančiose viename patalpose su ugdymo įstaigomis populiarios ikimokyklinio amžiaus ir pradinukų ekskursijos (Piniavos, Dembavos bibliotekose), informacinės valandos vyresnio amžiaus moksleiviams (Ramygalos, Viešojoje bibliotekose). Mokymai apima kelias formas – grupines (ekskursija po biblioteką, skaitmeninio raštingumo, robotikos užsiėmimai) ir individualias (informacijos paieška įvairiuose šaltiniuose, konsultacijos dirbant su kompiuteriu). Ataskaitiniais metais ypač padidėjęs vartotojų mokymams skirtų valandų skaičius sietinas su vykdomo „Prisijungusi Lietuva“ projekto veiklomis: akcijomis ir mokymais gyventojams, vykdam skaitmeninio raštingumo mokymus.

Kompiuterinio ir skaitmeninio raštingumo mokymai

Nuo 2009-ųjų metų rajono bibliotekose rengiami skaitmeninio raštingumo mokymai. Didėjant informacijos srautams ir informacinėms technologijoms skverbiantis į žmogaus veiklą, auga poreikis orientuotis informacijos gausybėje. Bibliotekos ir įvairios organizacijos rengia projektus, skatinančius gyventojus gerinti skaitmeninio raštingumo įgūdžius. 2018 m. startavęs, ir 2019 metais įsibėgėjęs projektas „Prisijungusi Lietuva“ vykdo bibliotekose skaitmeninio raštingumo mokymus gyventojams.

2019 metais mokymuose dalyvavo bei buvo konsultuoti 3 564 gyventojai. Iš jų:

- Mokymuose dalyvavusių gyventojų skaičius – 519 (2018 m. – 375);

Vykdam projekto „Prisijungusi Lietuva“ veiklas mokymo, programose, skirtose pradedantiesiems (18 val.) ir pažengusiems (po 6 val.) dalyvavo 51 grupė rajono gyventojų.

- Konsultacijas pateikusių ir konsultuotų gyventojų skaičius – 3 105.

Dažnam vartotojui reikėjo pagelbėti kuriant elektroninį paštą, padėti pasinaudoti internetinės telefonijos *Skype* programa ar susikuriant FB ir kt.

2019 metais Viešojoje bibliotekoje mokyta ir suteikta individualių konsultacijų 276 vartotojams. Bibliotekoje organizuojamuose kompiuterinio raštingumo mokymuose pradedantiesiems ir pažengusiems mokėsi 153 vartotojai. Individualių konsultacijų suteikta 123 vartotojams.

Aptarnaujant skaitytojus dažnai tenka juos konsultuoti ir mokyti įvairiais klausimais. Daugiausia įvairių klausimų vartotojams iškyla dirbant kompiuteriu, nors dauguma jų gan neprastai moka jais naudotis. Dažniausiai teikiamos konsultacijos darbui kompiuteriu (apima įvairias darbo su kompiuteriu sritis: darbas su Word ar kita programa, spausdinimas, skenavimas ir t. t.) ir visos kitos - darbas su interneto ištekliais, kuris vėlgi yra skirstomas pagal tam tikras temas. Tai ir bendravimas socialiniuose tinkluose, el. paštas, konsultacijos, paieška internete (paprastai lankytojai moka bent jau elementariai atlikti paiešką internete, ir dažniausia į bibliotekininką kreipiasi, kai nepavykta rasti reikiamos informacijos). Toliau konsultacijų pasiskirstymas būtų toks – švietimas, t.y., nuotolinės studijos, kalbų mokymosi galimybės internete, el. katalogai, duomenų bazės, kultūra ir laisvalaikis (naujienu portalai, teatras, kinas, muzika ir t.t.) ir kt. Padidėjo konsultacijų sveikatos klausimais, nes iš tiesų padidėjo poreikis pasinaudoti galimybe užsiregistruoti pas gydytoją internetu, peržiūrėti savo ligos istoriją. Bibliotekos darbuotojos teigia neretai netgi perimančios ir kitų institucijų funkcijas, padėdamos menkai informuotiems gyventojams susimokėti mokesčius, deklaruoti pajamas, ieškoti darbo ir pan.

Kaip ir kiekvienais metais, taip ir pernai bibliotekose vyko tiesioginės interneto transliacijos iš Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos studijos, kurių metu pranešėjams buvo galima užduoti rūpimus klausimus. Tokių transliacijų pernai buvo gana daug – virš 10. Temos pačios įvairiausios : „Bankas be kodų kortelių: praktiniai patarimai“, „Žemės ūkio naudmenų deklaravimas“. Daugiausiai lankytojų dėmesio sulaukė transliacijos „Prisijungusi Lietuva. Senjorų dienos“.

Vyresnio amžiaus bibliotekų lankytojai kreipiasi prašydami parodyti, kaip naudotis išmaniaisiais įrenginiais. Todėl populiarėja mokymai naudotis planšetiniais kompiuteriais. Šie mokymai ypač aktualūs senjorams, kurie neretai gauna išmaniuosius įrenginius dovanų.

Rajono bibliotekos jau 12 metų bendradarbiauja su Panevėžio apskrities Valstybinės mokesčių inspekcijos skyriumi, organizuojant bibliotekose gyventojų pajamų elektroninį deklaravimą. Ši paslauga populiari gyventojų tarpe, tad didėja ir bibliotekų, organizuojančių konsultacijas, skaičius. Ataskaitiniais metais jau 14-koje rajono bibliotekų, bendradarbiaujant su **VMI** specialistais, mokesčių deklaravimo klausimais buvo konsultuoti 596 gyventojai.

Labai populiarios bibliotekos vykdomos edukacinės programos, išvažiuojamosios ar rengiamos muziejuose. Įsijungta ir į Kultūros paso edukaciją - vykdomos 2 programos.

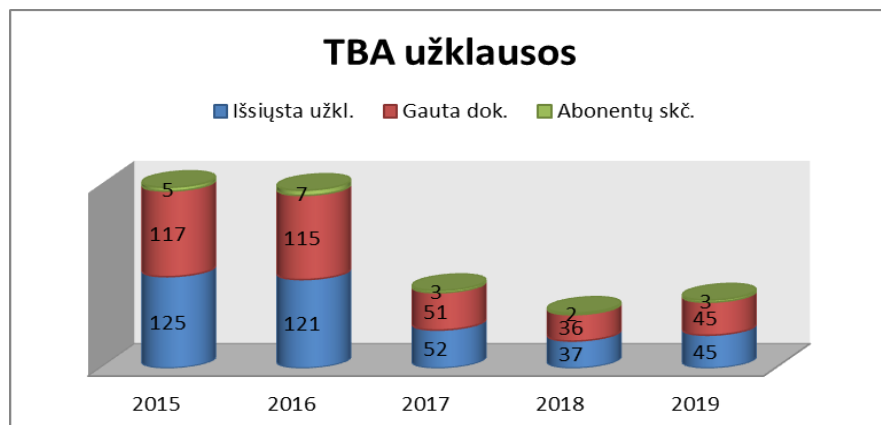
TBS.

Metai	2019	2018	2017	2016 m.
Abonentų skaičius	3	2	3	7
Išsiųsta užsakymų	45	37	52	121
Gauta dokumentų	45	36	51	115
Originalų	42	33	45	95
Kopijų	3	3	6	20
Gauta neigiamų	0	1	1	6

2019 metais į Lietuvos bibliotekas buvo išsiųsti 45 dokumentų užsakymai. Viešosios bibliotekos ir 10 kaimų bibliotekų skaitytojai naudojami kitose bibliotekose saugomais dokumentais, kurių neturi juos aptarnaujanti biblioteka.

Viešosios bibliotekos skaitytojams gauta 12 dokumentų. Kaimo bibliotekos gavo 33 dokumentus. Iš jų daugiausia:

Molainių – 9;
Nevėžio – 5;
Ramygalos – 4.

Knygos buvo skolinamos iš Lietuvos Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos (1), Kauno apskrities viešosios bibliotekos (2), Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos (41). Dokumentai užsakomi naudojantis LIBIS Tarpbibliotekinio skolinimosi posistemi (TBA).

TBS problemos. Neigiami atsakymai

Dėl didėjančios elektroninių paslaugų ir dokumentų pasiūlos, bei greitėjančio gyvenimo tempo, TBA paslaugos apimtys nėra didelės. Vartotojas nenori laukti kelių dienų, kol knyga bus atsiųsta ir ieško kitų būdų reikiamai informacijai gauti. Nedideliame paslaugos populiarumui įtakos turi ir kaina. Visiems vartotojams TBA paslauga yra mokama. Vartotojas turi mokėti už persiuntimo išlaidas, mokestį už kopijas, ar skenavimą. Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešajai bibliotekai buvo mokama tik už kopijas, knygas pasiimant patys. Todėl ir naudotasi daugiausia šios bibliotekos TBA paslaugomis.

Neigiamų atsakymų nebuvo, bet buvo atvejų, kai skaitytojams paslauga netiko dėl laiko ar piniginių kaštų.

Renginiai

2019 metais suorganizuoti 1693 renginiai (2018 m. -1458)

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso	1693	252	95	1346
Žodinių	709	171	61	477
Vaizdinių	347	60	19	268
Kompleksinių	637	21	15	601
<i>Lankytojų skaičius</i>	<i>24224</i>	<i>2 552</i>	<i>1 457</i>	<i>19 677</i>

Rajono bibliotekose vykę renginiai padėjo gerinti bibliotekų įvaizdį, didinti jos reikšmę bendruomenės gyvenime, vykdyti šviečiamąją veiklą, mokyti lankytojus naudotis bibliotekos informaciniais ištekliais.

Valstybinės šventės ir atmintinos datos pažymėtos dokumentų parodose, pilietinėse akcijose, kūrybiniuose užsiėmimuose. 2019 metai buvo paskelbti Juozo Tumo -Vaižganto, Vietovardžių, Lietuvos valstybės Prezidento A. Smetonos, Lietuvos šaulių sąjungos, Pasaulio lietuvių, Nepriklausomybės kovų atminimo partizano vado J. Žemaičio, K. Donelaičio metais.

Pagrindinės renginių formos ir tematika – knygų pristatymai bei aptarimai, įvairūs renginiai, skirti Lietuvos istorinei atminčiai, kitoms žymioms datoms paminėti, garsiniai skaitymai, edukaciniai užsiėmimai, projektinė veikla, parodos ir kt.

Didelis dėmesys buvo skirtas J.Tumo-Vaižganto bei Vietovardžių metų akcentavimui. Rajono bibliotekose buvo organizuoti „Vaižganto skaitymai“, kurie vyko visose rajono bibliotekose visus metus. Kiekviena biblioteka stengėsi kuo plačiau pristatyti gyventojams šią išskilią asmenybę. Lankytojai iš naujo atrado lietuvių literatūros perliukus paruoštose parodose, dalyvaudami garsiniuose skaitymuose, video medžiagos peržiūrose. Populiarus buvo ir filmo „Tumo kodeksas“ peržiūra ir aptarimai bibliotekose. Ypač įdomūs buvo susitikimai su profesionaliais atlikėjais; vyko skaitymai Naujamiestyje, dalyvaujant V. Kochanskytei, E. Zizaiti, G. Zeicaitei. Buvo prisiminti J.Tumo-Vaižganto ir muziko J.Naujalisio dideli darbai, puoselėjant lietuvių. J.Vaižganto 150-osioms metinėms buvo suruoštas renginys rajono viešosios bibliotekos J.Tumo-Vaižganto ir knygnešių muziejuje „Ateina Vaižgantas nuo Vadaktėlių“. Lankytojai pabuvojo autentiškoje aplinkoje, kurioje lankėsi ir pats Vaižgantas, kurį įkūnijo aktorius V. Fijalkauskas monospektaklyje „Lietuvą ir lietuvius mylėjau“.

Bibliotekose buvo akcentuotos valstybinės šventės– Vasario 16-oji - Lietuvos valstybės atkūrimo, Kovo 11-oji - Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, Laisvės gynėjų, Gedulo ir vilties, , Mindaugo karūnavimo, Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienos ir kt. Ieškoma ir įdomesnių formų, kaip pajvairinti parodas, renginius. Berčiūnų biblioteka kartu su bendruomene Gedulo ir vilties dieną paruošė ne tik parodą, bet ir kartu rengė Tremtinių skverelio atidarymą, Berčiūnų tremtiniams atminti, kur ant granitinio akmens iškaltas Berčiūnų tremtinių pavardės.

Savo veikla bibliotekos įsijungė ir į kitas, Lietuvos bibliotekas apjungiančias akcijas bei projektus – „Nacionalinę bibliotekų savaitę“, „Metų knygos“ rinkimus, „Šiaurės šalių literatūros savaitę“, „Knygų Kalėdas“. Jų metu bibliotekų veikla tampa daugiau pastebima bendruomenėje, užsimezga glaudesnis ryšys su kitomis institucijomis, partneriais, pavieniais lankytojais. Ypač smagu, kai skaitytojai papildė bibliotekos fondą dovanotomis knygomis.

Linkaučių bibliotekos lankytojai aktyviai dalyvavo laiškų rašymo akcijoje Lietuvių kalbos dienoms paminėti „Rašau tau, kad, papasakočiau, kodėl svarbu išsaugoti savo gimtąjį kaimą“. Dauguma įsijungė į akcijas ES „All Digital Week“, „Veiksma savaitė be patyčių“ ir kt.

Rajono bibliotekose vykstantys renginiai tampa bendruomenės susibūrimais, gyventojai tenkina socialinį, kultūrinį poreikį. Daug tokių renginių organizuojama Berniūnų bibliotekoje. Daniūnų bibliotekoje organizuojama tradicinė „Kalėdinė atjautos ir gerumo akcija“, kurios metu lankomi seniausi vietos gyventojai.

Krekenavoje kartu su vietos įstaigomis kartu su skaitytojais dalyvauta akcijoje „Apšvieskime Krekenavą moliūgo šviesa“.

Miežiškių biblioteka į kartu su vietos įstaigomis organizuojamą „Baltramiejaus atlaidų šventę“ pakvietė projekto „Prisijungusi Lietuva“ komandą. Renginys sulaukė didelio populiarumo - dalyviai sukdami laimės ratą išbandė savo žinias atsakydami į užduotus įvairius klausimus apie elektroninių paslaugų įvairovę.

Nevėžio bibliotekoje vis dar gyvuoja tradicija – surengti šaškių turnyrus. Turnyras tęsėsi rudenį, o metų pabaigoje buvo išaiškinti ir apdovanoti nugalėtojai.

Kai kuriose bibliotekose buriasi tam tikrų pomėgių klubai ir organizuoja renginius pagal savo pomėgius. Daniūnų bibliotekoje susibūręs moterų ratelis renkasi kartą į savaitę – dalinasi savo pomėgiais, išbando įvairias kūrybines veiklas. Gustonių bibliotekoje -UDC jau antrus metus gyvuoja senjorų skaitytojų klubas, kurio dalyviai renkasi į rytmečius ir skaito savo kūrybos eilės. Skaitytojų klubai veikia Tiltagalių, Berniūnų ir kt. bibliotekose.

Rajono bibliotekose erdvę savo veikloms randa ir kitos institucijos. Keliose bibliotekose kartą į savaitę vyksta socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje užsiėmimai. Dalyviai mokosi įvairių kūrybinių, meninių dirbinių atlikimo. Tai Jotainių, Paliūniškio, Pajstrio ir kt. bibliotekose.

Įdomus socialinis projektas buvo pristatytas Raguvos bibliotekoje Nacionalinės bibliotekų savaitės metu, skirtas savižudybių, savęs žalojimo prevencijai. Meno terapeutė Vaida Virbalaite kartu su fotografe Enrika Samulionyte pristatė ir įtraukė dalyvius į socialinio meno projektą „(Ne) gyvenimas“. „(Ne) Gyvenimas“.

Netrūksta susitikimų su kūrėjais, įdomiais –žmonėmis, įvairių profesijų atstovais. Tai kai kuriose bibliotekose vykdomų projektų (kultūrinių, socializacijos, sveikatinimo) veiklos. Bibliotekose vyksta daug edukacinių veiklų.

Renginiai stengiamasi įtraukti gyventojus į neformalias veiklas, ugdyti jų kūrybinį potencialą, skleisti švietėjiškas idėjas. Pasak bibliotekininkės Žanos Sirvydės „renginių metu atsiranda ypatingas ryšis tarp skaitytojo ir bibliotekos, skaitytojo ir bibliotekininko bei skaitytojų tarpusavyje“.

2019 metais viešojoje bibliotekoje buvo **suorganizuoti 252**, t.y. net 56 renginiais daugiau negu 2018 metais. Iš jų 47 arba 19 proc. sudarė parodos (2018 m. – 47, t.y. 24 proc.). Pastebimai daugėja žodinių renginių, parodų organizuojama tiek pat, tik jos sudaro mažesnę procentą bendrame skaičiuje.

Suaugusiems lankytojams surengta **97 renginiai** (2018 – 99), **kuriuose apsilankė 1 679 lankytojai**. 2018-aisiais vykęs Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 100-mečio minėjimas akivaizdžiai turėjo įtaką renginių gausai, tad 2019-aisiais jautėsi šio toks atoslūgis. Buvo bandymų prieš tai vykusį ir pasitvirtinusį „Gyvo žodžio vakarų“ organizavimą tęsti ir 2019-aisiais, tačiau sekėsi sunkiai ir surengta buvo viso 3 tokie vakarai. Įtakos tam turėjo, turbūt, ir tai, kad skaityklos erdvei tinka ne kiekvienas spektaklio pastatymas, nes erdvė nepritaikyta scenai. Buvo mėginta praplėsti šių vakarų dalyvių ratą neapsiribojant vien Panevėžio rajono kultūros centrų mėgėjų teatrų kolektyvais ir pasikviesta Panevėžio aklyjų centro mėgėjų teatro studiją „Arka“, vadovaujama R. Žostautienės. Jie suvaidino spektaklį „Prologas teatre“ ištrauka iš J. V. Getės „Fausto“. Be šio kolektyvo bibliotekoje dar spektaklius parodė Ramygalos k/c jaunimo mėgėjų teatro trupė „Va taip va!“ (Vad. A. Palionienė), pristačiusi kraštiečio J.Lauciaus kūrinį „Raistakalnis, arba Auksinės žuvelės paslaptis“ ir Miežiškių k/c Nevėžio padalinio suaugusių mėgėjų teatro „Plepys“ (Vad. R. Gribauskienė) kolektyvas, pastatęs irgi kraštiečio K.

Čiplies – Vijūno pjesė „Motinos meilė“. Teatralizuotas literatūros kūrinų pristatymas, juolab, kad atsigręžiama į vietinius kūrėjus, bibliotekos bendruomenei buvo labai priimtinas.

Visada populiarūs ir lankytojų dėmesio sulaukia susitikimai su žymiais žmonėmis. 2019-aisiais, turbūt, bibliotekoje populiariausias renginys buvo – susitikimas su ornitologu, gamtos fotografu, knygų autoriumi Mariumi Čepuliu. Gerokai prieš renginį pradėta bibliotekos galerijoje eksponuoti paroda „Paukščiai kitaip“, buvo tarsi šauklys į būsimą susiejimą, tad nenuostabu, kad prigužėjo pilnutėlė salė didelių ir mažų. Renginio metu autorius pristatė naujausią savo knygą „Metai. Gamtos fotografo dienoraštis“.

Nuotaikingai praėjo ir kitas jaunos autorės Rūtos Kotrynos Vyšniauskienės knygos „Vandenynas ir Žaliamėlė“ muzikinis pristatymas.

Vyko Civitas klubo susitikimas. Paskaitą tema „Politinė korupcija JAV ir Lietuvoje – tie patys modeliai, tos pačios pasekmės?“ skaitė dr. Kęstutis Girnius. Šio klubo veikla daug metų buvo populiari, gaila, kad pastaraisiais metais susitikimų vis mažėja.

Daugiau pernai buvo surengta įvairių parodų – 37 (2018 -31). Iš jų 14 meninių parodų, 5 parodos organizuotos su pristatymais. (2018 – 17 parodų, 9 - su pristatymais).

Meninių parodų forma kaip ir visuomet, stengtasi atsigręžti į vietinį – Panevėžio krašto – kūrėją. 2019-uosius, pradėjome jau tradicine tapusia ramygaliečių, šiuo atveju, keramikės, tautodailininkės Laimos Kiškienės darbų paroda „Laiškai protėviams“.

Tikras metų atradimas buvo medžio drožėjas Albertas Valikonis, surengęs net dvi savo darbų parodas. Nerealus grožio Užgavėnių kaukės, eksponuotos bibliotekos abonemento skyriuje, žavėjo mažus ir didelius. Užgavėnių kaukėms iškeliavus kitur, jau visai kitokie autoriaus kūriniai persikėlė į galeriją „Prie knygų“, ir ten karaliavo „Antrasis medžio gyvenimas“.

Viena įspūdingiausių parodų, būtų galima įvardinti ornitologo, gamtos fotografo Mariaus Čepulio parodą „Paukščiai kitaip“, kuri po ilgų klajonių (paroda keliaujanti), pasiekė ir mūsų biblioteką. Gamtos vaizdai kasdienybėje taip paprastai nepastebimi, o fotografo kantrybės ir žinių dėka užfiksuoti ir pateikti žiūrovui visada yra įdomūs ir patrauklūs. Gal todėl tiek susitikimas su Mariumi Čepuliu, tiek kito autoriaus - krekenaviečio Algimanto Lūžos fotoparoda „Isos slėnio gamtos vaizdai“ ir jos pristatymas sutraukė daugybę norinčių pamatyti ir išgirsti.

Įdomią parodą surengė ramygalietė, menininkė, kultūros centro direktorė Loreta Kubiliūnienė. Šiltas buvo ir parodos pristatymas, sukvietęs nemažą būrį draugų, bičiulių, norinčių pasidžiaugti drauge su autore. Atlikėjai Karolina Raziūnienė ir Virginijus Kazlauskas skyrė dainas parodos autorei Loretai Kubiliūnienei.

Keliaujančią (bendradarbiaujama jau ne pirmi metai) Vyt. Mikalausko menų gimnazijos kūrybinių darbų parodą, keitė pasaulio žymių menininkų darbai: buvo eksponuojama N. Rericho reprodukcijų paroda „Grožio keliais“, parengta Lietuvos Rericho draugijos ir Taikos vėliavos fondo.

Bendradarbiavimas su Vyt. Mikalausko menų gimnazija sėkmingai plėtojamas ir toliau. 2019-aisiais mokyklos mokytojai ir auklėtiniai debiutavo Puziniškio vakarojimuose – piešė ir čia pat eksponavo dvarelį ir šventės vaizdus kieme įsikūrusiame amatininkų kiemelyje.

Įspūdingus gamtos vaizdus lankytojai galėjo išvysti dviejų menininkių – Eglės Lugauskienės ir Linos Jakubonytės parodoje „Iš toli ir arti“.

Vaižganto metams buvo skirta Juliaus Vaupšo fotografijų paroda „Ustronės svirnas - Vaižganto ir knygnešių muziejus“. Tai buvo ta pati paroda, kurią siuntėme eksponuoti draugams į Slovėniją. Prieš keletą metų Slovėnijos delegacija lankėsi pas mus, keliavo po rajoną, lankėsi ir Ustronėje. Nusprendėme, kad jiems bus malonu prisiminti lankytas vietas ir norėdami supažindinti juos su unikaliu Lietuvos istorijoje reiškiniu – knygnešyste – nusiuntėme minėtą parodą į Slovėnijos Škofja Lokos Ivan Tavčar miesto biblioteką. Savo ruožtu kolegos iš šios šalies atsiuntė mums labai įdomią parodą apie Alpes „Mes skaitome kalnus“. Jau ketveri metai Alpių regiono šalyse rengiamas festivalis, skirtas Tarptautinei kalnų dienai, kurią paskelbė Jungtinės Tautos, paminėti. Parodoje buvo galima susipažinti su festivalio metu vykstančiomis veiklomis, pasigėrėti nuostabiomis žymaus slovėnų fotografo Uroš S. Abram nuotraukomis.

Apie slovėnų parodą buvo rašyta spaudoje, publikuotas straipsnis NAPLE interneto puslapyje.

Vaižgantui, mūsų krašte kunigavusiam ir gyvenusiam, buvo skirtas projektas „Kultūriniai susitikimai: Vaižganto link“. Daugelį šio projekto veiklų organizavo metodininkė Asta Nedveckienė, o Panevėžio krašto vaizdai, užfiksuoti vykdant tas veiklas atspindi G. Lukoševičiaus fotografijų parodoje „Kultūrinės atodangos“. Netikėčiausia ir daug emocijų sukėlusia šiomet galima laikyti žurnalistės, fotomenininkės L. Valatkienės parodą „Išrinktieji“. Vyko kūrėjos susitikimas su visuomene, autorė pasakojo apie šią per Lietuvą keliaujančią parodą, vyko edukacija „Žaidimų galerija“, į kurią smagiai įsijungė čia koncertavę Panevėžio rajono muzikos mokyklos Naujamiesčio skyriaus vaikai.

Rengdami parodas dažnai pasinaudojame kitų organizacijų ar įstaigų parengtomis kilnojamosiomis parodomis. Tebesieja bendradarbiavimo ryšiai su Panevėžio kraštotyros muziejumi, kurie turi paruošę keletą kilnojamyjū parodų ir mielai jomis dalijasi. Štai ir pernai miesto šventei buvome iš muziejaus pasiskolinę parodą „1920-1940. Panevėžys modernėjantis miestas“.

Meninės parodos yra jau įprastas ir mėgstamas dalykas bibliotekoje. Skaitytojai mielai jas apžiūri, domisi, o kai kurie ateina, tik parodų apžiūrėti. Parodos vyksta bibliotekos galerijoje „Prie knygų“. Teminės ir informacinės literatūros fonde rengiamos nolatinių parodos „Čia geras knygas surasti lengva“, kur knygos grupuojamos pagal tematiką, pvz.: „Norintiems išnarplioti santykius“, „Ieškantiems mokslinių sprendimų“, „Besidomintiems žymių žmonių gyvenimais“ ir pan. Buvo surengtos parodos aktualijoms „Jie neturi išnykti“, skirta Vietovardžių metams, „Sopulio užkeikta mįslė“, skirta Pasaulio lietuvių metams, „Paslapties vaikai“, skirta Autizmo dienai, meno albumų paroda "Žemaitija: kurianti, pamaldi ir paslaptinga", skirta Žemaitijos metams, meno albumų paroda "Prieš 100 metų. Tarpukario Kaunas", skirta Laikiniosios sostinės metams, literatūros paroda "Vaižganto perliukai", skirta Vaižganto metams, meno leidinių paroda "Miestas, kuriame mano širdis", skirta miesto gimtadieniui.

Su knygų pristatymais vykstama į rajono bibliotekas taip stengiantis kompensuoti naujos literatūros stygių kaimo bibliotekose. Pernai tokie pristatymai „Pažintis su išminties, žinių ir mokslo knygomis“ sėkmingai vyko Berčiūnų, Liūdynės, Miežiškių bibliotekose, o Upytės ir Vadoklių bibliotekose be knygų dar buvo

pristatomos ir plokštelės. Renginiai vadinosi „Pažintis su mokslo, žinių, išminties knygomis ir ...vinilu“. Moksleiviams plokštelės dažnai yra naujiena, o vyresnės kartos žmonėms – primiršta sena.

Tradiciniai kasmetiniai renginiai, kuriuose buvo dalyvauta – tai Nacionalinė bibliotekų savaitė: „Ateik – sužinok ir išmok“ ir Šiaurės šalių literatūros savaitė“. Nacionalinė bibliotekų savaitė buvo skirta daugiau technologijoms: robotikai, 3D spausdinimui ir pan. Iš netradicinių renginių galima būtų paminėti relaksacijos valandėlę „Sustok ir paklausk“ . Tai buvo fotografijos ir vinilo laikas prie M. Čepulio fotografijų parodos „Paukščiai kitaip“ ir „Laikas su poezija ir arbata prie A. Valikonio medinukų“, kur prie A. Valikonio įsimintinos parodos „Antrasis medžio gyvenimas“ buvo skaitoma poezija, mėgaujamasi arbata.

Šiaurės šalių bibliotekų savaitės tema šiemet buvo „Šventės šiaurės šalyse“, tad ir tradiciniai skaitymai iš Karen Blixen knygos „Babetės puota“ vyko prie žvakių šviesos su arbata bei šiaurietiškomis vaišėmis. Vyko pokalbiai apie knygas ir kiną.

2019-aisiais bibliotekoje sulaukėme EST savanorės Elzos, kuri surengė įspūdingą Sakartvelo kultūros vakarą: klausėmės kartvelų liaudies dainų, vaišinomės tradiciniu kartvelų patiekalu - chankaliais. Tai jau ... ES savanorė, dirbanti mūsų bibliotekoje.

Taipogi vyko tradiciniai bibliotekos renginiai: G. Petkevičaitės – Bitės literatūrinės premijos įteikimas Puziniškyje, „Vakarojimai Puziniškio dvarelyje“, kasmetinė bibliotekininkų šventė „Ištikimi knygai“. Minėdami Vaižganto jubiliejų dalyvavome projekte „Kultūriniai atradimai: Vaižganto link“.

Vaižganto metų paminėjimas vyko Ustronės J. Tumo Vaižganto ir knygnešių muziejuje: „Ateina Vaižgantas nuo Vadaktėlių“. Keliauta Vaižganto takais, aplankytas muziejus Kaune ir rašytojo gimtieji Svėdasai. Naujamiesčio dailės galerijoje vyko Vaižganto kūrybos skaitymai su teatro ir muzikos atlikėjais.

Bibliotekoje veikiantis rajono literatų klubas „Polėkis“ rengė susitikimus kas mėnesį (11 susitikimų).

Mokamos paslaugos

Paslaugų nomenklatūra, pokyčiai ir apimtis

2019 metais rajono bibliotekose ir muziejuose už mokamas paslaugas iš viso buvo surinkta 2 711 eur. Iš jų: bibliotekose – 1 265 Eur, muziejuose - 1 446 Eur.

Palyginimui:

2018 m. - 2 420 eur, 2017 m. - 2 270 eur, 2016 m. - 2 130 Eur, 2015 - 1 703 eur.

Rajono bibliotekos ir padaliniai, teikdami mokamas paslaugas, vadovaujasi Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 26 d. Nr. T-226 sprendimu „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos teikiamų atlygintinų paslaugų kainų patvirtinimo“.

2019 metais **viešosios bibliotekos** Skaitytojų aptarnavimo skyriuje buvo teikiamos šios mokamos paslaugos:

- Libis skaitytojų pažymėjimo išdavimas;
- Spausdintos informacijos fragmentų kopijavimas;
- Spausdinimas spausdintuvu;

- Dokumentų skenavimas;
- TBA paslaugos;
- Delspinigiai už laiku negrąžintus leidinius.

2019 metais už mokamas paslaugas **surinkta 452,40 €**. Surenkamų pinigų suma mažėjo, nes vis mažiau į biblioteką atvyksta naujų, jokioje viešojoje bibliotekoje neskaitančių vartotojų, o tuo pačiu mažėja parduodamų LIBIS pažymėjimų skaičius. Nuo 2013 m. sausio pradėti rinkti delspinigiai už pradelstas grąžinti knygas,- 1ct./1d. Didėja poreikis skenavimo ir spausdinimo paslaugoms. Viešos interneto prieigos vartotojai patys gali atlikti spausdinimo ir skenavimo darbus. Kopijavimo darbus atlieka darbuotojai.

Kaimo bibliotekose mokamų paslaugų suteikta už 716 eur. *Palyginimui 2018 m. - 855 eur, 2017 m. - 823 eur, 2016 m. - 764 eur.*

Ramygalos bibliotekoje – 96 eur (2018 m. - 128 eur (2017 m. - 108 eur, 2016 m. - 100 eur).

Rajone gyventojai bibliotekose moka už kopijavimo, spausdinimo ir skenavimo paslaugas. Kaimo bibliotekose, kuriose įdiegtas LIBIS SAP posistemis, taip pat platinami vieningi LIBIS skaitytojų pažymėjimai.

Populiariausia paslauga - kopijavimas.

Muziejuose mokamų paslaugų suteikta už 1 446 Eur.

Palyginimui: 2018 m. - 1 171 eur, 2017 m. - 580 eur, 2016 m. - 930 eur, 2015 - 300 eur.

Muziejuose už lankytojų bilietus bei edukacines programas ir ekskursijas imamas mokestis. Dažniausiai visos veiklos muziejuose vyksta šiltuoju sezonu. Kitu metu organizuojamos išvažiuojamosios edukacinės programos. Kasmet už muziejų paslaugas surenka vis daugiau lėšų. Tam įtakos turėjo nuo 2018 m. vykdomos 2 **Kultūros paso** programose bei padidėjęs susidomėjimas muziejais, minint iškilias, Lietuvai atmintinas datas: J. Tumo –Vaižganto gimimo metines, Vietovardžių metus ir kt.

IV. DARBAS SU SKAITYTOJ AIS VAIKAIS

Skaitytojų telkimas

Gyventojų vaikų skaičius

Panevėžio rajone ataskaitiniais metais vaikų nuo gimimo iki 14 metų amžiaus gyveno apie 4,4 tūkst. Vaikai sudaro didelę rajono bibliotekų skaitytojų grupę - 32%, nuo bendro vartotojų skaičiaus.

Vaikų sutelkimo procentas

Surinkti duomenis apie bibliotekos mikrorajone gyvenančius vaikus sudėtinga – nebelieka medicinos punktų, mokyklų, pasikeitę įstatymai komplikuoja duomenų apie mikrorajone gyvenančių vaikų skaičių, surinkimą.

- Miesto bibliotekoje apie – 59%
- kaimo bibliotekose – 26%

Veikiant demografiniams, socialiniams veiksniams, rajone vaikų mažėja, mažėja ir jų sutelktumas. Pastebėta, kad vaikus lengviau sutelkti tose vietovėse, kur ugdymo įstaiga yra viename pastate su biblioteka, arba jos glaudžiai bendradarbiauja, tai pat didesnis sutelktumas ten, kur gyvena nedidelis skaičius vaikų.

Žemesni rodikliai neretai būna priemiestinėse gyvenvietėse, čia gyvena daug vaikų, tačiau nemažai jų lanko ugdymo įstaigas mieste, atitinkamai ir lankosi miesto, o ne vietinėse bibliotekose. Tokių lankytojų bibliotekos sulaukia tik vasaros atostogų metu.

Uždarant rajone pradines, pagrindines mokyklas, o vaikus vežant į mokyklas didesnėse gyvenvietėse, vaikai arba apsilanko tos vietos bibliotekose, arba vėliau grįžę, nebesuspėja apsilankyti savose. Todėl vis sunkiau pritraukti vaikus į bibliotekas.

Vartotojų aptarnavimas

Skaitytojų vaikų aptarnavimas

Skaitytojų vaikų skaičius:

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2019	2 167	435	152	1 580
2018	2 462	429	191	1 842
2017	2 565	427	192	1 946

Ataskaitiniais metais vaikų skaitytojų skaičius rajono bibliotekose sumažėjo 13%. Viešojoje bibliotekoje keitėsi nežymiai, o kaimo ir miesto bibliotekose sumažėjo ženkliau. *Labiausiai - Naujamiesčio (-45), Liūdynės (-54), Ramygalos (-39), Pajstrio (-35) bibliotekose. Priežastys – ilgalaikis darbuotojo nedarbingumas, darbuotojų kaita.*

Apskritai, kasmet bibliotekose sumažėja vidutiniškai po 2 – 5 vaikus. Dalis jų pereina į vyresniųjų skaitytojų grupę, dalis - nustoja lankytis apskritai.

Lengviau vaikus suburti ir išlaikyti sekasi tose bibliotekose, kurios įsikūrę viename pastate su mokykla (Piniavos, Žibartonių ir kt.) bei darbuotojų iniciatyvos, organizuojant vasaros stovyklas, neformalų švietimą ar kitas atraktyvias veiklas (Berniūnų, Raguvos, Šilų ir kt.). Netradicinės veikos didina vaikų užimtumą, skatina juos dažniau lankytis bibliotekose.

2019 metais viešojoje bibliotekoje užregistruoti 435 skaitytojai vaikai (6 skaitytojais daugiau nei praėjusiais metais). Skaitytojų vaikų sudėtis išlieka panaši kaip ir praėjusiais metais. Pagrindinę skaitytojų grupę (216 vaikų – 49,7%) sudaro pradinių klasių skaitytojai. 61 skaitytojas (14%) dar nelanko mokyklos ir 158 (36,3%) mokosi 5-8 klasėse.

Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2019	51 514	5 600	4 302	41 612
2018	64 964	5 718	4 620	51 626
2017	61 398	5 932	5 601	49 865

Aktyviausiai bibliotekoje lankosi ir skaito – pradinukai. Vyresnius vaikus į bibliotekas bibliotekininkai stengiasi pritraukti organizuodami edukacinius ir kt. renginius, neformalaus švietimo veiklas. Jei anksčiau nemažai jaunųjų lankytojų į bibliotekas atviliodavo galimybė pasinaudoti jose esančiais kompiuteriais, tai pastaraisiais metais vis daugiau namų ūkių juos jau turi, tad retėja ir vartotojų vaikų apsilankymai.

Ataskaitiniais metais viešojoje ir miesto bibliotekose vaikų apsilankymų mažėjo nežymiai, o štai kaimo - sumažėjo 10 014. Atitinkamai mažėjo tose bibliotekose, kur dėl neigiamo vartotojų pokyčio ar dėl darbuotojo

ligos bei mokymosi atostogų, ilgesnį laiką buvo neaptarnaujami lankytojai. Taip pat ir ten, kur vyko perkraustymo darbai (Smilgių, Piniavos bibliotekose).

Nors pastebima bendra lankytojų vaikų mažėjimo tendencija, ataskaitiniais metais apsilankymų daugėjo:

- Naujarodžių ir Žibartonių bibliotekose – pradėtos vykdyti neformalaus vaikų švietimo (NVŠ) programos;
- Raguvos ir Šilų bibliotekose - vaikų užimtumui skiriamas didelis dėmesys: vyksta NVŠ veiklos, edukaciniai užsiėmimai, stalo žaidimų dienos ir kt.

Viešojoje bibliotekoje, siekiant pritraukti jaunuosius skaitytojus, skatinti juos skaityti bei tenkinti kitus jų poreikius, dirbama keliomis kryptimis. Sėkmingiausia veiklos kryptis – darbas su pačiais mažiausiais lankytojais bei jų tėvais. Kiekvieną savaitę į bibliotekoje veikiančią Maminukų akademiją gausiai susirenka tėveliai su savo mažyiais. Laimėtas projektas įgalino pasikviesti kūrėjų ir pradžiuginti jau paaugintus bibliotekos lankytojus. Kita veiklos kryptis – skaitmeninio raštingumo didinimas. Vaikai buvo kviečiami į saugaus interneto, All Digital Week savaitės, informatikos pamokas, vykdomus robotikos užsiėmimus.

Vaikams buvo organizuotos dienos stovyklos, edukaciniai užsiėmimai, paruošta edukacinė programa „Svečiuose pas Matą Grigonį“.

Edukacinė veikla – renginio vaikams sudėtinė dalis. Svarbu, kad vaikai ne tik klausytų, bet ir patys įsitrauktų į vyksmą ir namo išsineštų žinių, emocijų bei savo sukurtą darbėlį. Bibliotekos parengtose programose aktyviai dalyvavo vaikai iš rajono mokyklų (Upytės, Dembavos ir kt.). programos buvo pristatomos kaimo bibliotekose.

Viešojoje bibliotekoje vaikai naudojami 3 viešosios prieigos kompiuteriais. Dalis vaikų ateidavo į biblioteką pasinaudoti WiFi ryšiu. Kompiuterių vartotojų vaikų skaičius iš liko panašus – 90. Lankytojų skaičius padidėjo 30 procentų. Lankytojų padidėjimą lėmė 2019 metų balandžio mėnesį senųjų kompiuterių pakeitimas naujais.

Lankomumas

- bendras lankomumo rodiklis – 24

<i>viešojoje bibliotekoje –</i>	<i>13</i>
<i>Miesto bibliotekoje –</i>	<i>28</i>
<i>kaimo bibliotekose –</i>	<i>26</i>

Išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2019	100 253	9 204	6 475	84 574
2018	121 413	10 809	6 520	104 084
2017	109 041	9 988	5 689	93 364

Bendras išduodamos literatūros skaičius, lyginant su 2018-aisiais, buvo mažesnis 21%.

Per 2019-uosius skaitytojams vaikams viešojoje bibliotekoje buvo išduoti 9 204 dokumentai: 5 603 – į namus, 3 601 – vietoje. Visi išduoties rodikliai sumažėjo: dokumentų išduotis 1 605 vienetais, teminės literatūros išduotis sumažėjo perpus: nuo 1431 iki 711, periodikos išdavimas – nuo 401 iki 50. *Labai sumažėjo vaikų susidomėjimas periodiniais leidiniais. Informacijos vaikai ieško ne šakinės literatūros fonde, o internete.*

Knygas dažniau skaito I – V klasių mokiniai, vyresnieji, bibliotekininkų pastebėjimu, jei skaito, tai tik programinę literatūrą. Mažesnius domina spalvinga, nauja literatūra, didesniu šriftu, apie gyvūnus, darbelius ir pan.

Grožinės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2019	57 695	8 493	5 647	43 555
2018	70 625	9 378	5 567	55 680
2017	62 967	8 552	4 901	49 514

Grožinės literatūros išduotis visose bibliotekų grupėse sumažėjo 22%.

Skaitomiausių knygų sąrašo viršų užėmė Vilės Vėl „Kaip mes išgarsėjome“, Jurgos Vilės „Sibiro haiku“ bei Anos Frank „Dienoraštis“. Populiarus buvo ir naujai pasirodęs K. B. Bradley „Karas, kurį galiausiai laimėjau“. Lentynose neužsiguli „Nevykėlio dienoraštis“. Populiarios Astridos Lindgren knygos. Į populiariausių sąrašą pateko ir Daivos Čepauskaitės „Baisiai gražūs eilėraščiai“, Neringos Vaikutės „Klampynių kronikos“ (10 kartų), kartu su „Sibiro haiku“. Dažnai buvo paimtos N. D. Wilson „100 spintelių“, D. Defo „Robinsonas Kruzas“, L. M. Montgomery „Anė iš Žaliastogių“, K. DiCamillo „Tigro šuolis“, D. Walliams „Močiutė plėšikė“, „Blogiausi pasaulio vaikai“, J. Green „Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos“, D. R. R. Tolkino „Hobitas“ bei populiarumo neprarandantis J. K. Rowling „Haris Poteris“.

Mažųjų skaitytojų tarpe tebekaraliauja „Laimė yra lapė“ ir Linos Žutautės „Kakės Makės“ knygelės, Kęstučio Kasparavičiaus „Trumpos istorijos“, „Kiškis Morkus Didysis“, Mariaus Marcinkevičiaus „Sivužas“, „Atvirkštukai“, Tomo Dirgėlos „Domas ir Tomas“, Ignės Zarambaitės „Stebuklingi senelio batai“ J. Wieslander istorijos apie Mamulę Mū, H. Webb knygelės apie šuniukus ir kačiukus, R. Scotton – apie Katinėlį Juodį, D. Lewinan – apie Kempiniuką, A. MacDonald knygių serija „Aš skaitau“. Patiems mažiausiesiems tėveliai dažniau parenka žaislines knygeles su garsais, o pradedantieji skaityti patys renkasi lengviau skaitomas knygeles.

Teminės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2019	42 558	711	828	41 019
2018	50 788	1 431	953	48 404
2017	46 074	1 436	788	43 850

Periodinius leidinius skirstant bei apskaitant temomis, sudėtinga išskirti ir analizuoti, kiek buvo panaudota bibliotekų fonde esančių teminės literatūros knygų. Tačiau turint omenyje, kad teminės literatūros

vaikams kaimo bibliotekose gaunama mažai, pastaraisiais metais jos panauda mažėja – skaitytojai naujausios informacijos dažniausiai ieško internete.

Viešojoje bibliotekoje teminės literatūros išduotis tesudaro 7,7%.

Periodinių leidinių išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2019	34 411	50	530	33 831
2018	45 239	449	668	44 122
2017	42 592	648	531	41 413

Bibliotekos gauna tik 1, 2 pav. periodinių leidinių vaikams, ir nors jie gana populiarūs mažųjų tarpe, kasmet išduotis mažėja. Dėl nedidelio skaičiaus periodinių leidinių gaunamų bibliotekose, sumažėjusio vaikų skaičiaus, ataskaitiniais metais jų išduotis sumažėjo 30%.

Ataskaitiniais metais vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo:

- 66 fiz. vnt. 16 pav. dokumentų vaikams,
- po 1-2 pav. periodinių leidinių vaikams.

Literatūros įsigijimas vaikams sudaro 39 % viso gavimo (praeitais metais buvo 43 %). Viešojoje bibliotekoje vaikiškos literatūros įsigijimas sudaro 24 %, miesto bibliotekoje - 41% viso gavimo. Kaimo bibliotekose leidinių vaikams gavimas sudaro 44%.

Bibliotekoms buvo užsakyti žurnalai „Naminukas“ ir „Justė“, taip pat „Flintas“ ir „Laimiukas“, perkamas „Donaldas ir kiti“.

Skaitomumas

bendras skaitomumo rodiklis – 46

- *viešojoje bibliotekoje – 21*
- *miesto filiale – 43*
- *kaimo filialuose – 53*

Renginiai vaikams

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso	917	155	63	699
Žodinių	406	145	44	217

Vaizdinių	142	10	9	123
Kompleksinių	369	0	10	359
Lankytojų skaičius	11767	1280	785	9702

Rajono bibliotekininkai, suvokdami skaitymo svarbą augančio žmogaus gyvenime, skiria daug pastangų ir dėmesio jaunesiems savo skaitytojams. Pastebima tendencija – mažesnis domėjimas pačiu skaitymo procesu, sunkesnis dėmesio sukaupimas, noras leisti laiką žaidžiant kompiuterinius žaidimus. Todėl ieškoma patrauklesnių formų, naudojant žaidybinius elementus, netradicines erdves. Tai lengviau įgyvendinti toms bibliotekoms, kurios vykdo neformalaus ugdymo ir projektines, vaikų dienos centro veiklas, todėl turi galimybių įsigyti reikalingas priemones, pasikviesti įvairių atlikėjų.

Aktyviai dalyvaujama ir bendrose akcijose – „Vasaros skaitymuose“, „Šiaurės šalių literatūros savaitėje“ ir kt. Vaikų įtraukimas į veiklas ir sudominimas labai priklauso nuo konkrečių bibliotekininkų pastangų, ir kūrybinės išmonės, bendradarbiavimo su šalia esančiomis vaikų ugdymo įstaigomis. Puikus tokio bendradarbiavimo pavyzdys – Piniavos, Ramygalos, Upytės, Velžio, Žibartonių ir kt. bibliotekos. Ypač išradingai dirbama Piniavos bibliotekoje. Kasmet su vietos mokyklos-darželio vaikais ruošiamos „Metų knygų“ inscenizacijos, kartu pasirenkant herojus, siuvant drabužius, improvizuojant tekstus. Teatralizuotai pasitinkama ir „Šiaurės šalių literatūros savaitė“, kartu įtraukiant ir visą mokykloje vykstantį ugdymo procesą. Šių metų savaitė tapo panaši į tikrą Pepės Ilgakojinės gerbėjų gimtadienio šventę, kai visi vaikai visą savaitę vaikščiojo spalvingi, su skirtingomis kojineėmis, kasdien įsitraukdami į naują tematiką. Ramygalos bibliotekoje tą savaitę vaikams buvo pasiūlyta įdomių garsinio skaitymo užsiėmimų.

Kūrybingai su vaikais dirbama Upytės bibliotekoje. Vaikai įtraukiami į kūrybinius procesus – vyksta eiliuotų vaidinimų improvizacijos, kuriant eilėraščių muzikinį foną, pristatant kūrybą vieni kitiems. Daug veiklų perkelta į FB.

Bibliotekininkai pastebi, kad vaikams patinka renginiai, kuriuose galima laisvai judėti, rungtyniauti, pašūkauti. Todėl nemažai organizuojama kalendorinių švenčių (Užgavėnės, Vaikų Velykėlės ir kt.), projektinių išvykų, stovyklėlių. Daug užsiėmimų organizuojama Gustonių bibliotekoje –UDC, vykdant vaikų dienos centro veiklas. Vaikams vyksta ne tik kultūriniai, bet ir įvairūs socialinių įgūdžių formavimo užsiėmimai, veiklos netradicinėse erdvėse –sportuojant lauko aikštelėje, gamtiniai tyrinėjimai gamtoje.

Populiarios tapo viešosios bibliotekos specialistų išvykos į kaimo bibliotekas su paruoštomis įvairiomis programomis vaikams. Daugelyje bibliotekų tapo populiarios bibliotekos muziejininkų paruoštos programos - A.Daukšos edukacinė programa „Įdomybių knygos. „Tautiška giesmė“, I. Lesvinčiūnienės „Senoji namų mokykla“. Toliau turi didžiulę paklausą viešosios bibliotekos „Maminukų akademijos“ programa, robotikos užsiėmimai, knygų lagamino pristatymai.

Viešojoje bibliotekoje jau ketvirtus metus veikia Maminukų akademija. Kartą per savaitę vyksta edukaciniai užsiėmimai, lavinantys mažųjų lankytojų dėmesingumą, žingeidumą, smulkiąją motoriką, socialinius įgūdžius. 2019 metais bibliotekininkės pagal liaudies bei autorines pasakas paruošė 30 pristatymų bei pagal jas

pritaikė edukacijas. Laimėtas Kultūros tarybos remiamas projektas įgalino įsigyti priemonių edukacijoms bei pasikviesti profesionalių atlikėjų.

Jau ūgtelėjusiems skaitytojams organizuotos netradicinės pamokos: saugesnio interneto, skaitmeninių technologijų, informatikos pamokos, virtuali kelionė į J. Tumo-Vaižganto ir knygnešių muziejų, Užgavėnių kaukių dirbtuvėlės. Vaikų literatūros kūrėjo M. Grigonio 130-osioms gimimo metinėms parengta edukacinė programa, kurioje Matas Grigonis pristatomas kaip mokytojas, rašytojas, vertėjas, tautosakos rinkėjas. Didžiausią išliekamąją vertę turi jo žaidimų rinkiniai („200 žaidimų“). Pagal žaidimą „Jūrės“ sukurtas lankstinukas, kuriame sukurta aliuzija į žaidimo išpildymą 3D formatu. Vaikai jį gali papildyti savo kūryba. Ypač sėkminga buvo lietuvių kalbos pamoka, pasinaudojant bibliotekoje viešėjusia Lietuvių kalbos instituto parengta paroda „Paliesk lietuvių kalbą rankomis“. Parodoje atsispindėjo indoeuropiečių kalbų įvairovė (interaktyvūs kalbų medžiai) ir lietuvių kalbos vieta kitų kalbų tarpe.

Bibliotekoje taip pat vyko Panevėžio rajono švietimo įstaigų 3-4 klasių moksleivių renginys „Knygos padeda neskubėti“, apskritojo stalo diskusija „Ką galvoji apie tai“.

Besilankantieji bibliotekoje vaikai dalyvavo kaukių dirbtuvėlėse su kaukių meistru A. Valikoniu, gaminosi tautinių spalvų apyrankę, kūrė inžineriniais sprendimais paremtą žaidimą.

Moksleivių atostogų metu buvo organizuotos stovyklėlės: „Stovyklaujam su Findusu“, „Rudens atspindžiai“. Jų metu vaikai ne tik skaitė istorijas, bet ir kūrė, žaidė. Stovyklautojai susitiko su gamtos žinovu, fotografu A. Lūža, pasakų, istorijų pasakotoju Laimučiu Vasilevičiumi.

Biblioteka įsijungė į Lietuvos bibliotekų vykdomas akcijas: Skaitymo iššūkis „Vasara su knyga“ („Skaitydami mes pakeisime pasaulį“), Šiaurės šalių literatūros savaitė, „Knygų Kalėdų stebuklas“.

Pavyko sudominti vaikus skaitymo iššūkiu. Sėkmingai jį įveikusių skaičius išaugo nuo 6 (2018-aisiais) iki 19 (2019-aisiais). Šiaurės šalių literatūros savaitėje vyko smagios edukacijos, kuriose dalyvavo netgi Pepės Ilgakojinės arklės. Knygų kalėdos su vaško žvakučių kvapu šurmuliavo Sujetų bibliotekoje.

Siekdami mažinti rajono skaitytojų atskirtį kvietėmės rajono vaikus į renginius bibliotekoje arba vykdavome su renginiais pas juos. Knygų trūkumui rajono bibliotekose kompensuoti buvo suformuotas knygų lagaminą mažiesiems skaitytojams. Jis keliavo po 6 rajono bibliotekas. Ramygalos, Gustonių, Liūdynės, Raguvos, Sujetų bibliotekose vyko lagamino pristatymai, kai vaikai ne tik klausėsi teatralizuotų istorijų („Įkyrūs triušukai“, „Sivužas“, „Šypsena varlytei“, „Maišas obuolių“), bet ir dalyvavo edukacijose: kūrė mirioramą, gaminosi knygų skirtukus, suvenyrus.

Neformaliojo švietimo veiklos

- Ataskaitiniais metais septyniose rajono bibliotekose buvo bibliotekinių parengtos arba atnaujintos ir įgyvendinamos neformaliojo vaikų švietimo programos (NVŠ). Tai - „Jaunieji krašto tyrinėtojai“, „Su pasaka per gyvenimą“, „Mes esam ETNO II“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Modernus etnokultūrinis teatras“, „Pažink save ir savo kraštą“. Jose dalyvavo daugiau kaip 70 rajono vaikų. Užsiėmimai bibliotekose vykdavo kartą per savaitę, griežtai kontroliuojant dalyvių lankomumą.

V. Informacinė ir kraštotyros veikla

LIBIS PĮ diegimas

Viešojoje bibliotekoje LIBIS PĮ įdiegta 2000 m. pabaigoje. Įdiegti šie LIBIS programinės įrangos moduliai bei posistemės:

- 2000 metų pabaigoje - LIBIS PĮ diegimas;
- 2004 metais - LIBIS SAP posistemė viešojoje bibliotekoje;
- 2005 metais - LIBIS TBA posistemė;
- 2008 metų pabaigoje - LIBIS elektroninių paslaugų posistemė;
- 2009 metais - nauja bibliotekos www katalogo versija;
- 2010 metais: Dokumentų grąžinimo įrenginys (DGĮ), LIBIS Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, Fondų patikros PĮ;
- 2011 metais atnaujinta Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, sukurtas vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt;
- 2012 - 2013 metais instaliuota ir pradėjo funkcionuoti LIBIS skolų administravimo posistemė;
- 2013 metais - LIBIS PĮ Ramygalos miesto bibliotekoje;
- 2013 metais - LIBIS „Debesų kompiuterija“ (2013 m. rugsėjo mėn. LIBIS duomenys iš bibliotekos serverio perkelti į Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos serverį).
- 2014 metais LIBIS versija papildyta elektroninių knygų skaityklių užsakymo ir išduoties galimybe.
- 2015 metais gautos ir pradėtos išdavinėti knygų skaityklės „Cybook Odyssey“.
- 2016 m. atnaujinta LIBIS versija, jokių reikšmingų pokyčių neįvyko.
- 2017 m. LIBIS plėtra rajone: Naujamiesčio, Raguvos, Piniavos, Velžio bibliotekose.
- 2018 m. LIBIS plėtra rajone: Krekenavos, Dembavos, Bernatonių, Pajstrio, Vadoklių bibliotekose.
- **2019 m. . LIBIS plėtra rajone: Miežiškių, Molainių, Tiltagalių, Upytės bibliotekose.**

Ataskaitiniais metais pakooreguota LIBIS SAP mokymų programa, praversti pradiniai mokymai darbuotojams. Programinė įranga viešosios bibliotekos padaliniuose pradėta diegti ir mokyti darbuotojus kovo – balandžio mėn. Darbas su LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemiu (SAP) bibliotekose vyksta labai skirtingai, dažniausia iškylančios problemos susiję su elektronine žurnalų registracija ir išdavimu.

Nuo 2019 metų vaikams iki 16 metų LIBIS skaitytojo pažymėjimas išduodamas nemokamai. Nebeliko problemos dėl mokesčio, bet labai aktualus pasidarė asmens kodo pateikimo klausimas. Techninės sąlygos LIBIS plėtrai rajone sudarytos, lieka išspręsti žmogiškąsias komunikacijos problemas.

Biblioteka ir jos padaliniai ruošiasi LIBIS modernizavimo veikloms.

Informacinis fondas

2019 m. pabaigoje **informaciniame fonde, į kurio apskaitą įeina ir kraštotyros fondas, buvo 5 123 fiz. vnt.** dokumentų (282 fiz. vnt mažiau negu 2018 m.). Iš jų informaciniam fondui priskirtina apie **2 400 fiz. vnt.** dokumentų, t.y. 6 proc. viso bibliotekos fondo. Optimizuojant skyriaus fondus, nurašyta 766 fiz. vnt. dokumentų į Mainų fondą. 535 fiz. vnt. dokumentų, kurie jau nebuvo informatyvūs – perduoti Abonemento ir Vaikų fondams. Per metus Informacinis fondas papildytas 111 fiz. vnt. naujų dokumentų. Dar 908 fiz. vnt. nors ir ne naujų, bet vertingų dokumentų gautą iš Saugyklos (864), Abonemento (41), Vaikų literatūros (3) fondų. Naujai gautų dokumentų procentas informaciniame fonde sudarė 5 proc. Didžiąją dalį informacinio fondo sudaro

populiarieji žinynai, žodynai, enciklopedijos ir įvairūs albumai. Praėjusiais metais informacinis fondas papildytas šiais leidiniais: Petkevičienė, Laisvūnė: Aiškinamasis dietologijos terminų žodynelis (2018); Kontrimavičius, Eimantas: Lietuvos privačių muziejų žinynas (2019); Vaitkevičius, Vykintas: Senosios Lietuvos šventvietės: Pakruojo rajonas (2019); Lietuvos miestai: vaizdų kaita (2019).

Informacinė literatūra kaimo bibliotekose sudaro nedidelę fondo dalį, tik apie 100 fiz. vnt. spaudinių. Dėl nedidelio gaunamų leidinių skaičiaus, informacijos kaimo bibliotekų darbuotojai ir skaitytojai dažniausiai ieško internete, esant sudėtingesnėms užklausoms, naudojasi Viešosios bibliotekos fondais ar tarpbibliotekinio abonemento paslauga.

Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas

Atsakytų informacinių užklausų skaičius:

Metai	Viso	Iš jų: kt. komunikacijų priemonėmis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2019	9 951	1 217	2 246	892	6 813
2018	11 384	1006	2 373	850	8 161
2017	11 838	1471	2 609	896	8 333

2019 m. rajono bibliotekų vartotojai daugiausiai pateikė adresinių – 4 105 ir teminių – 2 841 užklausų. Atitinkamai faktografinių ir tikslinamųjų – 878 ir 2 127. Bendras užklausų skaičius mažėjo visų kategorijų bibliotekose. Ypač sumažėjo vaikų pateikiamų užklausų. Bibliotekose pateiktų ir atsakytų teminių užklausų kasmet mažėja. Galimas paaiškinimas, kad vartotojai tampa vis labiau išprusę, moka naudotis išmaniais įrenginiais ir sugeba informaciją susirasti savarankiškai. Tik nepavykus to padaryti, kreipiamasi į bibliotekininką.

Kaip matyti iš pateiktų skaičių, gana daug adresinių užklausų (kai skaitytojai pageidauja konkrečios knygos), tikslinamųjų (skaitytojai ieškodami knygos ar straipsnio pateikia ne visai tikslūs duomenis, tuomet bibliotekininkui tenka pasitelkti įvairius šaltinius, kad surastų ieškomą knygą) ir faktografinių (buvo klausta, norint patikslinti konkrečias datas ir faktus).

Jau keletą metų pastebima, kad daugėja užklausų, pateikiamų istorijos bei geografijos mokslų klausimais – 392 užklausos. Medicinos, technikos – 378, gamtos mokslų klausimais – 167, visuomenės mokslų klausimais – 302 užklausos, meno bei sporto šakų – 185 užklausos, kalbotyros ir literatūros mokslų klausimais – 170 užklausos, grožinės literatūros klausimais – 864. Mažiausia užklausų pateikta Bendrojo skyriaus – 129 ir religijos -101 temomis.

Viešojoje bibliotekoje užklausos registruojamos suaugusių ir vaikų literatūros skaityklose. 2019 m. iš viso rajono viešojoje bibliotekoje pateikta ir atsakyta į 2 246 (2018 m. – 2 371) užklausų, t. y. 125 mažiau negu praėjusiais metais. Suaugusieji pateikė 1 624 (2018 m. – 1 530), vaikai – 622 (2018 m. – 843).

Kaip ir ankstesniais metais, nemažai užklausų buvo grožinės literatūros klausimais. Moksleiviai pateikdavo rekomenduojamas literatūros sąrašus. Skaitymo poreikiams patenkinti naudojome ne tik bibliotekos fonduose esančią literatūrą, bet ir „Vyturio“ duomenų bazę, TBA paslaugas. Skaitytojai prašo rekomenduoti

knygų poilsui, atsipalaidavimui ir pan. Buvo užklausų apie įvairius rašytojus, dailininkus, muzikus, įvairias istorines asmenybes, įvairias pasaulio šalis, ligas, vaistus, vadybą, ekonomiką, psichologiją, filosofiją, sociologiją, teises, tautinius kostiumus. Studentams daugiausia buvo reikalinga literatūra rašyti baigiamiesiems bakalauro bei magistro darbams, pasiruošti egzaminams.

Klausimams į temines užklausas atsakyti naudojamosi Nacionalinės bibliografijos duomenų base (NBDB), EBSCO, NAXOS MUSIC LIBRARY, INFOLEX duomenų bazėmis, eLABA, LIBIS suvestiniu katalogu, Google paieškos sistema bei bibliotekoje esančiomis enciklopedijomis, žodynais, žinytais.

Bibliotekos skaitytojai gali naudotis ir portalu ibiblioteka.lt, kur jie turi galimybę pateikti bibliotekos darbuotojams klausimų „Klausk bibliotekininko“. Tačiau skaitytojams patogiau klausti tiesiogiai el. paštu, nesiregistruojant internetiniame puslapyje www.ibiblioteka.lt.

Kasmet daugėja el. ir kitais kanalais pateikiamų užklausų skaičius: 2019 m. elektroninių užklausų viešojoje bibliotekoje buvo 263 (2018 -181; 2017 - 143), padalinių bibliotekose – 954.

Į vartotojų užklausas atsakoma žodžiu, raštu, spausdinama, kopijuojama, skenuojama, siunčiama el. paštu, telefonu, įrašoma į įvairias laikmenas.

Katalogų ir kartotekų sistema

Katalogų ir kartotekų sistema viešojoje bibliotekoje

- Abėcėlinis katalogas (nuo 2009 m. gegužės 1 d. direktorės įsakymu laikinai užkonservuotas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- Sisteminis katalogas (nuo 2004 m. spalio 1 d. direktorės įsakymu nebepildomas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- Elektroninis bibliotekos katalogas (ABIS) – 97 339 automatizuotai parengti įrašai, iš jų per 2019 metus – 4 531 nauji įrašai;
- Elektroninio katalogo Bibliografinių įrašų DB - analizikos 31 822 bibliografiniai įrašai, iš jų 2901 nauji.
- Bendroji laikraščių ir žurnalų straipsnių kartoteka (naujais įrašais nebepildoma, nes biblioteka savo įrašais dalyvauja nacionalinės bibliografijos duomenų banko (NBDB) kūrime ir turi galimybę prisijungti prie NBDB), 2016 m. perkelta saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- Kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
- Faktografinė kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
- Personalijų kartoteka (nebepildoma);
- Knygų antraščių kartoteka vaikų lit. fonde (nebepildoma nuo 2003 m.);

2019 m. bibliotekos kompiuteriniame kataloge buvo 53 839 Skaitytojų aptarnavimo skyriaus bibliografinių įrašų. Per metus parengta 1 561 nauji bibliografiniai įrašai. Viso viešosios bibliotekos kompiuteriniame kataloge buvo 97 339 bibliografiniai įrašai, iš jų naujų – 4 531 įrašas.

Į bibliotekos elektroninį katalogą įtraukiami analiziniai bibliografiniai įrašai iš rajoninio laikraščio “Tėvynė” ir kraštotyros medžiaga iš respublikinės spaudos. Biblioteka dalyvauja Nacionalinės bibliografijos duomenų bazės (NBDB) kūrime. 2019 metais aprašyta ir į NDBD nusiųsta 704 bibliografiniai įrašai. Viso analizinių bibliografinių įrašų skaičius lokaliame bibliotekos elektroniniame kataloge – 31 821. Per 2019 m. bibliotekos

duomenų bazėje sukaupta – 2 601 naujas bibliografinis įrašas. Juos sudaro straipsnių apie Panevėžio rajoną bibliografiniai aprašai bei iš knygų ir tęstinių leidinių, kopijuojama, ir aprašoma analizika iš Nacionalinės bibliografijos duomenų banko. Įrašai iš NBDB nukopijuojami, o jei reikalingų nėra - ir sukuriami (tai kraštotyrinio pobūdžio analiziniai įrašai iš respublikinės ir regioninės spaudos). Taip pat renkama ir aprašoma medžiaga iš publikuojamų kraštotyriinių straipsnių apie įžymius žmones, rajono aktualijas, kultūrinius renginius.

Katalogai ir kartotekos kaimo bibliotekose

Visose bibliotekose yra abėcėlinis katalogas ir kraštotyros kartotekos. Bibliotekose taip pat rekomenduojama organizuoti temines kartotekas. Kadangi jau visos rajono bibliotekos kompiuterizuotos, leidinių paieškai dažnai naudojamos LIBIS suvestiniu katalogu.

Jau keleri metai dalyje rajono kaimo bibliotekų sėkmingai veikiančios LIBIS SAP posistemiu, abėcėlinis kortelinis katalogas jose nebepildomas ir yra užkonservuotas.

Internetas

Panevėžio rajono bibliotekų, turinčių prieigą prie interneto skaičius– 36. Iš jų:	Panevėžio rajono bibliotekų Interneto vartotojų skaičius – 2 693. Iš jų:
Viešoji biblioteka – 1	Viešojoje bibliotekoje –193
Miesto biblioteka – 1	Miesto bibliotekoje – 171
Kaimo bibliotekos – 34	Kaimo bibliotekose – 2 329

Panevėžio rajono viešojoje bibliotekoje ir visose 35 kaimo bibliotekose lankytojai gali naudotis internetu ir bevielio ryšiu. Internetas ir kompiuteriai bibliotekose suteikia tiek socialinės, tiek ekonominės naudos.

Viešosios bibliotekos vartotojams naudotis vieša interneto prieiga skirtos 9 kompiuterizuotos darbo vietos: 5 suaugusiems ir 4 vaikams, bei 10 vietų mokymuisi Mokymų klasėje. Visi kompiuteriai prijungti prie interneto. Interneto vartotojų užfiksuota 193 (2018 – 189), kurie apsilankė 2 072. Kompiuterių vartotojų, o tuo pačiu ir apsilankymų skaičius kasmet mažėja, skaičių dar palaiko WI-Fi prisijungimai. Nuo 2019 m. rudens bevielio interneto apskaita vyksta fiksuojant prisijungimų skaičių automatiškai ir iškart matyti apskaitos privalumai – apskaitoma daugiau vartotojų (+769).

Interneto vartotojų skaičius kasmet mažėja, tai sietina ir su pasenusia, stringančia įranga bibliotekose, ir su išmaniųjų įrenginių namų ūkiuose gausėjimu.

INTERNETO LANKYTOJŲ SKAIČIUS				
Metai	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2019	32 033	2 072	2 473	32 033
2018	39 227	3 740	2 041	33 446
2017	46 681	3 736	3 230	39 715

Interneto lankytojų skaičius mažėjo viešojoje ir kaimo bibliotekose. Padidėjo – miesto bibliotekoje. Kompiuterių vartotojų, o tuo pačiu ir apsilankymų skaičius kasmet mažėja, tačiau atsirado galimybė fiksuoti prisijungimus per bibliotekų WI-Fi i. Nuo 2019 m. rudens bevielio interneto apskaita vyksta automatiškai ir iškart matyti apskaitos privalumai – apskaitoma daugiau vartotojų (+769). Šią galimybę ataskaitiniais metais turėjo viešoji biblioteka bei Raguvos, Bernatonių, Daukniūnų, Dembavos, Krekenavos, Ramygalos, Vadoklių ir Velžio bibliotekos.

Padaugėjo suaugusių interneto lankytojų, kurie bibliotekose neskaito, o tik kartais ateina pasinaudoti kompiuteriu: nusiskenuoti dokumentus, išsispausdinti iš el. laikmenos medžiagą, parašyti el. laišką, susimokėti mokesčius ir kt.

Vis daugiau viešos interneto prieigos vartotojų naudojami internetu su darbu, komercija, sveikata ir e. valdžia susijusiais tikslais, tai ypač pasakytina apie vyresnius žmones. Jaunimas intensyviau internetu bendrauja ar mokosi. Tiesa, moksleiviai daug laiko praleido žaidimų puslapiuose. Savarankiškai ir bibliotekos darbuotojui padedant, vartotojai ieškojo informacijos įvairiose duomenų bazėse, svetainėse, bibliotekos elektroniniame kataloge. Mokyklose įdiegus el. dienynus, bibliotekininkams tenka konsultuoti ir tėvus, kaip prisijungti ir jais naudotis.

Biblioteka ir Skaitytojų aptarnavimo skyrius iš projekto “Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje” gavo specialiuosius paketus: Inžinierinį, Eksperimentinį, Kūrybinį ir Programavimo. Transliacijų metų buvo supažindinama su 3D spausdintuvų, robotikos rinkinių, dronų, grafinių planšečių ir kitos įrangos, sudarančių specialiuosius paketus, taikymu teoriškai. Vaikų literatūros skaitykloje išbandytas 3D spausdintuvas. Liečiamas terminalas yra Abonemente ir naudojamas įvairių transliacijų peržiūrai. Sėkmingiausiai naudojami Robotikos konstruktoriai – užsiėmimai su vaikais vyko du kartus į savaitę, kartais organizuojant net kelias užsiėmimų pamainas. Taip pat Robotikos įranga sėkmingai keliavo po rajono bibliotekas. Gustonių bibliotekoje- UDC į užsiėmimus užsiregistravo VDC lankytojai.

Pažangios technologijos, specifinės programinės įrangos ir jų pagrindu teikiamos naujos paslaugos tampa didesniu iššūkiu bibliotekų darbuotojams, kadangi jiems tenka daug mokytis patiems, kad galėtų suteikti šias paslaugas lankytojams.

Rajono bibliotekose lankytojai vis dažniau atsineša ir naudoja bibliotekose savo įrangą: nešiojamuosius, planšetinius kompiuterius, išmaniuosius telefonus.

Elektroninės bibliotekos paslaugos

Elektroniniai katalogai ir duomenų bazės:

Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijai centralizuotai užprenumeravus, viešoji biblioteka ir 8 kaimo bibliotekos galėjo gyventojams organizuoti prieigą prie lietuviškos teisinės informacijos duomenų bazės **INFOLEX**. **Praktika.** LR Kultūros ministerija užprenumeravo ir duomenų bazę anglų kalba – **NAXOS Music Library**.

Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija, vykdydama ES projekto „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“, suteikė prieigą viešosioms bibliotekoms naudotis **EBSCO Publishing eIFL** net 10 duomenų bazių paketu, apimančiu įvairių sričių informaciją – humanitarinių, socialinių mokslų, medicinos ir

sveikatos apsaugos ir kt. Kai kuriomis duomenų bazėmis vartotojai, turintys skaitytojo pažymėjimą, gali naudotis nuotoliniu būdu.

Viešosios bibliotekos skaitykloje vartotojai turėjo galimybę naudotis šiomis duomenų bazėmis:

- „Verslo žinių“ archyvas internete – straipsniai nuo 1994 metų.
- Lietuvos periodinės spaudos bibliografinės straipsnių bazės 1994-2002 metų archyvas;
- Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas (NBDB).
- Elektroninis FESTART Anglų – lietuvių kalbų žodynas.
- „Lietuvos ryto“ archyvas internete.
- „Vyturys“ (šia DB galėjo naudotis ir nutolę vartotojai)

2019 metais naudojantis EBSCO duomenų baze užfiksuoti 125 virtualūs interneto seansai, kurių metu atlikta 480 paieškų, atsisiųsti 41 įrašas, 25 dokumentai.

NAXOS Music Library – 21 virtualūs interneto seansas, atlikta 21 paieška.

INFOLEX duomenų bazėje fiksuotos 1065 paieškos.

Vyturys – 96 skaitomos knygos.

Duomenų bazės, CD-rom'ai, kompiuteriniai žaidimai, skaitmeninė muzika ir filmai sudaro labai mažą bibliotekos fondų dalį (0,1 proc.). Jais vartotojai gali naudotis tik bibliotekoje esančiose kompiuterinėse darbo vietose. Elektroniniai informacijos išteklių ir elektroninės paslaugos turėjo įtakos bibliotekos darbui ir vartotojų aptarnavimui: elektroniniai šaltiniai yra operatyvesni, taupo laiką, leidžia kokybiškiau atlikti informacijos paiešką. Informacinių technologijų plėtra taip pat prisidėjo prie vartotojų aptarnavimo gerinimo.

Duomenys apie bibliotekos elektronines paslaugas. Iš viso:

<i>El. paslaugos</i>	<i>Iš viso</i>			
	<i>Iš jų</i>	<i>VB</i>	<i>Miesto</i>	<i>Kaimo</i>
<i>Interneto seansų skaičius (VRSS)</i>	38 851	4 315	2 316	32 795
<i>Parsisiųdintų dokumentų skaičius</i>	1 315	1 315	0	0
<i>Virtualių apsilankymų skaičius</i>	35 116	35 116	0	0
<i>Parsisiųdintų įrašų skaičius</i>	13 072	13 072	0	0

Fiksuojant duomenis apie elektronines paslaugas, ypač kaimo bibliotekose, susiduriama su techniniais nesklendumais, tad galimi statistiniai neatitikimai.

Viešojoje bibliotekoje virtualių apsilankymų skaičius 35 116. Lyginant su 2018 m., padidėjo – 4 147 prisijungimais. Seansų skaičius, kuris susideda iš prenumeruojamų duomenų bazių seansų (1 307) ir bibliotekos elektroninio katalogo seansų skaičiaus (101 480) - siekia 102 787, atlikta paieškų – 137 811. Viešos interneto prieigos seansai iš bibliotekoje esančių kompiuterių – 3 740.

Nuo 2018-ųjų rajono bibliotekose fiksuojama, kiek vartotojų naudojasi bevielio ryšiu. 2019 m. prisijungimų prie bevielio interneto buvo 16 514. Iš jų viešojoje bibliotekoje - 2 243 (2018 – 1 474) prisijungimai. Bibliotekų kompiuteriuose įdiegta vartotojų registracijos ir statistikos sistema (VRSS) fiksuoja interneto panaudą

viešose interneto priegose. Viešojoje bibliotekoje kompiuterių darbo apskaitai naudojama LIBIS posistemė „Kompiuteriniai resursai“.

Didėjant informacijos srautams ir informacinėms technologijoms skverbiantis į žmogaus veiklą, tradicinėmis buvusios kai kurios paslaugos, komunikacija vis dažniau keliasi į internetinę erdvę. Bibliotekų – taip pat.

Reikšmingą vaidmenį elektroninės informacijos sklaidoje atlieka bibliotekos interneto svetainė ([www.panrbiblioteka.lt.](http://www.panrbiblioteka.lt)), bibliotekos ir Maminukų akademijos, kaimo bibliotekų paskyros Facebook socialiniame tinkle. Bibliotekos svetainėje pateikiama bibliotekos struktūra, bibliotekos naujienos, paslaugos, www katalogas, kraštotyros kalendorius bei nuorodos į atitinkamus informacijos šaltinius.

Įdiegus bibliotekoje LIBIS SAP, viešosios bibliotekos vartotojams sudaryta galimybė užsisakyti, pratęsti ar rezervuoti norimą dokumentą nuotoliniu būdu per bibliotekos elektroninį katalogą, patalpintą bibliotekos svetainėje ([www.panrbiblioteka.lt.](http://www.panrbiblioteka.lt)). 2019 metais užsakant knygą, nuotoliniu būdu pasinaudojo 131 (2018 - 123) vartotojai. Jie užsakė 1 414 dokumentus (2018 m. - 1296), t.y. 11 proc. daugiau. Nuo 2010 metų bibliotekos vartotojai pageidaujama dokumentą, kurio tuo metu nėra laisvo bibliotekoje, gali rezervuoti. Kaip matyti iš skaičių – knygų rezervavimo paslauga skaitytojams yra patogi ir jie vis dažniau ja naudojasi. Šia paslauga ataskaitiniais metais pasinaudojo 334 vartotojai (2018 m. - 324 vartotojai). Buvo rezervuota 1 519 egz. (2018 – 1 360) 717 pavadinimų knygų. Paslaugos naudojimas per metus išaugo 10 proc. Tačiau šis rodiklis parodo ir populiarių knygų trūkumą. Didžiausias skaičius, kurį rezervavo per 2019 m. skaitytojas – 78 knygos.

Bendroje sistemoje (su kaimo bibliotekomis) pokyčiai dar ryškesni, knygų rezervavimų skaičius išaugo 12 proc. (2019 - 1594; 2017 – 1397). Tam įtakos turėjo LIBIS SAP plėtros įtakoje atsiradusi galimybė rezervuoti knygas ir kaimo bibliotekose (LIBIS yra jau 15-koje).

Nuotoliniu būdu prie bibliotekos elektroninio katalogo *jungtasi 101 480 kartų, atlikta 35.537 paieškos, atsisiųsti 11 849 įrašai, 99 dokumentai.*

Dar vienas sklaidos būdas – *elektroninis paštas*. Visos naujausios žinios bei kita svarbi informacija siunčiama elektroniniu paštu bibliotekos skyriams bei nutolusiems bibliotekos filialams, turintiems interneto prieigą. Automatinio skaitytojų informavimo PĮ įgalino siųsti automatinius laiškus vartotojų nurodytais el. pašto adresais. Todėl vartotojo elektroninis pašto adresas tapo labai svarbus bibliotekai: skaitytojai automatiškai perspėjami apie besibaigiantį knygų grąžinimo terminą ir turi galimybę patys prasiųsti knygas ar privalo suskubti jas grąžinti.

Investicinis projektas „*Interaktyvių elektroninių paslaugų, skirtų leidiniams ir publikacijoms užsakyti ir gauti viešosiose bibliotekose*“. 2011 m. įdiegtas dokumentų grąžinimo įrenginys (DGJ), leidžiantis knygas bibliotekai grąžinti 24 valandas per parą. Šios dėžės neturi jokių elektroninių prietaisų, todėl grąžinimo metu „neatpažįstama“ nei knyga nei skaitytojas. Jų taikymo paskirtis - paskatinti skaitytojus jiems patogiu laiku sugrąžinti bibliotekai pasiskolintas, kartais laiku negrąžintas, o kai kuriais atvejais, padovanoti bibliotekai savo knygas. Šių įrenginių naudojimas reikalauja iš bibliotekos papildomų organizacinių sprendimų: tam tikru periodiškumu išimti knygas, skaitytojų aptarnavimo programoje padaryti atžymas apie skaitytojo grąžintas

knygas, pasirūpinti šių įrenginių saugumu. 2019 m. savitarna grąžinant dokumentus pasinaudojo 527 (2018-505) skaitytojai.

Siūlant skaitytojams modernias knygų grąžinimo technologijas, lygiagrečiai spręsti ir kiti veiksniai, turintys tiesioginę įtaką knygų grąžinimo procesui. Siekiant sumažinti skolininkų skaičių ir bibliotekos sąnaudas, skirtas įprastam susirašinėjimui (pašto išlaidos) ar telefoniniams pokalbiams (ryšių išlaidos), primenant skaitytojui apie bibliotekai grąžintinas arba negrąžintas knygas, buvo sukurta vartotojų **automatinio informavimo sistema**, kuri bibliotekos nustatytu periodiškumu skaitytojų nurodytu elektroniniu paštu išsiunčia:

- perspėjimus skolininkams apie negrąžintus dokumentus.
- priminimus apie artėjančią dokumentų grąžinimo termino pabaigą, su interaktyvia galimybe prasitęsti dokumento išdavimą (internetinė nuoroda priminime).

Užtikrinant aukščiau aprašytą vartotojui skirtą funkcionalumą, sistemoje realizuota ir darbuotojui skirta sąsaja - **elektroninių laiškų administravimo komponentė**, kurios pagalba skyriaus darbuotojas gali pats parengti elektroninių žinučių tekstų šablonus, stebėti, ar laiškai išsiųsti teisingai nurodytais adresais, esant reikalui, juos peradresuoti kitam padaliniui, operatyviai atsakyti į skaitytojų klausimus, saugoti susirašinėjimo istoriją (tiek turinį, tiek ataskaitas. Iš 1472 registruotų bibliotekos vartotojų - 1351 pateikė el. pašto adresus, iš jų 28 tais adresais nepasiekiami. Automatinio informavimo sistemos pagalba skaitytojai gauna pranešimus apie besibaigiantį knygų grąžinimo terminą ir priminimą prasitęsti dokumento grąžinimo laiką. Kiek vartotojų naudojasi šiais priminimais? Duomenys tokie: iš 1227 **skaitytojų gavusių pranešimus, sureagavo ir prasitęsė knygų grąžinimo terminą arba grąžino knygas 778, ne – 449**. 63 proc. skaitytojų ši informacija pasiekė tikslą. Palyginimui – 2018 m.-68 proc. skaitytojų sureagavo į priminimus.

Analizuojant kiek dokumentų buvo **pratęsta arba grąžinta**, reaguojant į raginimus ar priminimus, skaičiai būtų tokie: 2019 m. – *praręstas knygų grąžinimo terminas arba grąžinti 7610 dokumentai (sureaguota į laiškus), nepasinaudota – 8059 (viso 15669 dokumentai)*. Gaila, bet daugiau kaip pusę atvejų, t.y. 51 proc. buvo į priminimus nesureagavo ir mokėjo delspinigius.

Vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt nėra labai populiarus bibliotekos vartotojų tarpe. Bibliotekoje 2019 m. užsiregistravo arba persiregistravo virtualiai 16 vartotojų.. Dauguma per šį portalą teikiamų paslaugų yra mokamos ir brangesnės, negu atvykus į biblioteką. Privalumas - kiekvienam atveria patogesnes galimybes pasiekti reikalingą informaciją ar paslaugą „vieno langelio“ principu. Portale galima užsisakyti ne tik tradicines knygas, bet ir elektronines knygų skaitykles, 14-ai dienų pasiskolinti ir skaityti elektronines knygas. Portale [ibiblioteka.lt](http://www.ibiblioteka.lt) galima ne tik užsiregistruoti, bet ir persiregistruoti norimoje bibliotekoje.

Kraštotyros veikla. Kraštyrinės veiklos koordinavimas

Veiklos kryptys - bet kokios formos dokumentų, bei medžiagos, turinčių informacijos apie Panevėžio rajoną, kaupimas, saugojimas, tvarkymas bibliotekoje bei šios sukauptos informacijos populiarinimas ir sklaida. Rengiami jubiliejinių datų kalendoriai, parodos, skaitomi pranešimai, organizuojami renginiai, rašomi straipsniai.

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka 2019 m. išleido 3 leidinius: Juknevičius P., Rusiecka M. „Pranciškaus Karpio gyvenimo vingiai“, „Baltijos kelio ženklai Panevėžio rajone“, Juknevičius P. „Smilgių seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas“.

Panevėžio rajono bibliotekoms organizuotas Kraštotyros konkursas „Mano krašto vietovardžiai“. Kaimų bibliotekos konkursui pateikė 20 darbų. Geriausi darbai įvertinti ir apdovanoti prizais. Visa surinkta medžiaga papildė bibliotekos kraštotyrynį fondą.

Koordinuoti „Vaižganto kūrybos skaitymai“, skirti Juozo Tumo-Vaižganto metams“. Panevėžio rajono bibliotekose vyko 27 renginiai skirti Juozui Tumui-Vaižgantui.

Rengiami bibliografiniai analiziniai įrašai iš rajono laikraščio „Tėvynė“ į NBDB – 2019 m. – 704 įrašai.

Kraštotyros fonde – 1 914 fiz.vnt. 2019 m. kraštotyros fondas papildytas 15 fiz.vnt. Visos kraštotyros fondo knygos pažymėtos žaliomis lipdėmis.

Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos svetainėje kraštotyros meniu skiltys 2019 metais pildytos nauja informacija: pateikta informacija apie naujai gautus kraštotyros leidinius, naujienose skelbiama informacija apie kraštotyros renginius ir Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ susitikimus.

Kraštotyros užklauso: gautos užklauso žodžiu 70, telefonu 30 ir elektroniniu paštu 120. Pateikiant atsakymus informacinė medžiaga skenuojama ir siunčiama elektroniniu paštu arba spausdinama ir pateikiama interesantams.

Suskaitmeninti 1964 m. laikraščio „Tėvynė“ 154 numeriai.

Renginiai:

- Sausio-gruodžio mėnesiais įvyko 12 Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ susitikimų.
- Rugpjūčio mėn. Panevėžio rajono savivaldybėje dokumentų paroda „Baltijos kelias – žmonių grandinė sujungusi tris valstybes laisvės vardan“, skirta Baltijos kelio 30-mečiui.
- Spalio mėn. Panevėžio rajono savivaldybėje dokumentų paroda „Panevėžio rajono savivalda“. Paroda sumaketuota iš 93 laikraščio „Tėvynė“ nuskenuotų straipsnių ir 24 archyvinių nuotraukų.
- „Svečiuose pas Matą Grigonį“. Renginys, skirtas vaikų literatūros kūrėjo M. Grigonio 130-osioms gimimo metinėms“.

Per metus parengti kraštotyros darbai:

„Panevėžio rajono jubiliejinių datų kalendorius 2020“;

Teminiai apylankai:

- „2019 – Juozo Tumo-Vaižganto metai“.
- „2019 – Lietuvos Nepriklausomybės kovų atminimo metai“.
- „2019 – Vietovardžių metai“.
- „Cirko artisto Petro Taručio (1902-1973) ir jo šeimos biografija“.
- „Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Tiltai“ Pajstryje 2019“.
- „Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos laureatas 2019“.
- „Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ veikla 2019.

- „Panevėžio rajono savivalda atkūrus Lietuvos nepriklausomybę“

Projektai:

Lietuvos kultūros tarybai teikta paraiška projektui „Vietos vardai byloja“, finansavimas neskirtas.

Straipsniai į Internetines svetaines, spaudą:

Parašomos ir įkeliamos į svetainę naujai gautų kraštotyros leidinių apžvalgos. Bibliotekos svetainėje aprašomi kraštotyros renginiai, Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ susitikimai.

Kraštotyros veikla rajono bibliotekose

Panevėžio rajono viešosiose bibliotekose kraštotyros darbo pagrindą sudaro kraštotyros dokumentų fondo ir informacijos apie kraštą ir kraštiečius kaupimas ir sklaida.

Visose rajono bibliotekose pildomos kraštotyros kartotekos, rengiami kraštotyros darbai, organizuojami kraštotyros pobūdžio renginiai: susitikimai su kraštiečiais, jų kūrybos pristatymai, rengiamos tautodailės, amatininkų darbų parodos.

- Kraštotyros kartotekos viso rajono bibliotekose papildytos 700 kortelių.
- Pildomi ir rengiami teminiai aplankai.

Pajstrio biblioteka renka ir pildo teminį aplanką „Gyvoji tarmių tradicija“, kuriame užrašomos naujos dainos, pasakojimai, sakmės tarmiška kalba. Ramygalos biblioteka parengė „Lietuvos kariuomenės kūrėjai savanoriai (1918-1923) kilę iš Ramygalos valsčiaus“.

Velžio bibliotekos kraštotyros fonde – naujas „Velžio balselis“ numeris, Pajstrio bibliotekoje 2019 m. literatūrinis almanachas „Iš tėviškės versmių“, laikraštis „Pajstrietis“, Krekenavos bibliotekai svarbi Joanos Dargužytės-Perednienės „Krekenava šimtmečių verpetuose..., 1409–2019“ nauja knyga.

- Vietovardžių metams Panevėžio rajono bibliotekoms organizuotas **Kraštotyros konkursas** „Mano krašto vietovardžiai“ .

Konkursui darbus pateikė: Daukniūnų biblioteka „Mano krašto vietovardžiai“, Dembavos biblioteka „Mano krašto vietovardžiai“, Ėriškių biblioteka „Ėriškių apylinkių vietovardžiai“, Geležių biblioteka „Gelažių parkas“, Karsakiškio biblioteka „Griaužų vs. “, Katinų biblioteka „Mano krašto vietovardžiai“, Linkaučių biblioteka „Mano krašto vietovardžiai“, Liūdynės biblioteka „Mano krašto vietovardžiai“, Miežiškių biblioteka „Miežiškių krašto vietovardžiai“, Molainių biblioteka „Mano krašto vietovardžiai“, Pajstrio biblioteka „Pajstrio bibliotekos mikrorajono vietovardžiai“, Raguvos biblioteka „Raguvos krašto vietovardžiai“, Šilų biblioteka „Šilų kraštas“, Tiltagalių biblioteka „Prisiminimai apie Akmenių kaimą“, Trakiškio biblioteka „Trakiškio bibliotekos mikrorajono vietovardžiai“, Upytės biblioteka „Mano krašto vietovardžiai“, Vadoklių biblioteka „Vadoklių bibliotekos mikrorajono krašto vietovardžiai“, Žibartonių biblioteka „Žibartonių – Vyšniauskų dvaro istorija“.

- Kraštotyros medžiagos populiarinimui organizuojami renginiai.

„Baltijos keliui-30“ renginius ir parodas organizavo daugelis rajono bibliotekų.

Kraštiečių šventės Pajstryje vyksta liepos pabaigoje per Šv. Onos atlaidus. Į ją susirenka kraštiečiai ne tik iš Lietuvos, bet grįžta ir iš užsienio. Ta proga leidžiamas krašto laikraštis „Pajstrietis“, kurio leidybai panaudojama ir bibliotekoje surinkta medžiaga apie vieną ar kitą kraštiečių, apie vietovės aprašymą.

Renginys raguvoje, skirtas partizano, rašytojo-poeto Broniaus Krivicko 100-osios gimimo metinėms. Minėjimas vyko prie poeto kapo Putiliškių kapinaitėse bei Raguvos kultūros centre, vietos bibliotekininkė vedė i renginio dalį.

Ramygalos biblioteka parengė knygų parodą „Įkvėptas liaudies meno“, skirta kraštiečio dailininko tekstilininko Juozo Balčikonio 95-osioms gimimo metinėms paminėti.

Raguvos biblioteka vykdo neformalaus vaikų švietimo „*Mes esam ETNO II*“ veiklas ir bendradarbiauja su privačiu M. Virbickienės kino muziejumi, suorganizuotos 2 edukacinės išvykos „Ką dirbo mūsų tėvai, seneliai“ muziejininė supažindino su senoviniais daiktais: šimtmečio senumo žibalinėmis lempomis, žemaitiškomis skaromis, staltiesėmis, lovų užtiesalais, daugiau nei du šimtus metų skaičiuojančiais paveikslais, senoviniais indais ir rakandais, skryniomis, verpstėmis, lygintuvais ir kitais unikaliais namų apyvokos reikmenimis.

VI. METODINĖ VEIKLA

Ataskaitiniais metais, metodinėje veikloje buvo siekiama tobulinti profesines kompetencijas, ieškant įvairių tobulinimosi metodų, įsisavinant naujausias technologijas, skatinant darbuotojų kūrybinį potencialą, pozityvų mąstymą, bendradarbiavimą, naujų įgūdžių formavimą, gerinant paslaugų kokybę, užtikrinant visų rajono viešosios bibliotekos tinklo funkcionavimą. Tam organizuojami bibliotekų darbuotojų pasitarimai, mokymai, seminarai, pažintinės išvykos, atliekama duomenų analizė, vykdoma projektinė, edukacinė veikla, bendradarbiavimas tarpusavyje ir tarp institucijų. Jų metu išaiškinami veiklos pasiekimai bei trūkumai, atliekant darbo, veiklos analizę, pirminių darbo apskaitos dokumentų bei bibliotekos dokumentacijos tvarkymo patikrą. Veiklos efektyvumas labiausiai apibūdinamas kiekybiniais rodikliais, todėl reguliariai buvo vertinami statistiniai duomenys, fiksuojantys vartotojų skaičių, apsilankymus, dokumentų išduotį, interneto lankytojų apskaitą.

Didelis dėmesys buvo skiriamas bibliotekų fondų organizavimo klausimams, siekiant kuo optimaliesnio fondų panaudojimo vartotojams. Paruošta bibliotekų fondų tikrinimo tvarka, kuria remiantis atliekami fondų tikrinimai. Buvo atliekami fondų patikrinimai 5-iose bibliotekose – Tiltagalių, Piniavos, Daniūnų, Nevėžio, Šilagalio. Siekiant kokybiško, patrauklaus fondo pateikimo vartotojui, buvo atrenkama neaktuali, praradusi estetinę išvaizdą literatūra. Buvo organizuojamas sudarytos komisijos darbas, veiklos rezultatus aptariant posėdžiuose. Darbuotojai įpareigoti nuolat sekti fondų kaitą, užtikrinti fondų apsaugos prevenciją.

Rajono bibliotekose dirbančių specialistų darbinį įgūdžių stebėjimui bei jų tobulinimui organizuojamos metodinės išvykos į vietas. Aplankytos visos bibliotekos – stebėta, kaip įgyvendinami veiklos planai, kaip tvarkomi pirminiai apskaitos dokumentai, kaip aptarnaujami vartotojai, teikiant bibliotekos paslaugas. Nesklandumai taisomi vietoje, ieškoma pozityvių sprendimo būdų. Į pagalbą pasitelkiami viešosios bibliotekos specialistai pagal savo kompetencijas. Ieškant įvairesnių knygų pristatymo formų, buvo dalinamasi parodų organizavimo ir pristatymo metodika - vykstant į kaimo bibliotekas su paruošta programa, pristatant naujausią bei teminę literatūrą. Efektyvus būdas, ugdant mažuosius skaitytojus – kūrybiniai užsiėmimai kartu su mamomis – tai VB specialistų paruošta programa, edukatyviai perteikiant įvairias pasakas. Su šia programa taip pat supažindinti dauguma rajono bibliotekų ir jų lankytojų, vykstant į vietas.

Siekiant tobulinti bibliotekininkų kompetencijas kultūrinės veiklos srityje, buvo organizuojamas renginio, skirto Vaižganto metams, konkursas. Bibliotekininkai, naudodami įvairią tekstinę bei skaitmeninę medžiagą, stengėsi kuo įdomiau gyventojams pristatyti šią reikšmingą istorijai asmenybę. Baigiamajame renginyje buvo dalintasi savo patirtimis, buvo suruoštas susitikimas su profesionaliais atlikėjais, susipažinta su jų paruošta programa bei organizuota išvyka į memorialines J.Tumo-Vaižganto vietas, susipažįstant su istorinės medžiagos saugojimu ir pateikimu. Pagilinę žinias, bibliotekininkai kartu su muziejininkais ruošė programas J.Tumo Vaižganto ir knygnešių bei Puziniškio (G.Petkevičaitės-Bitės gimtinėje) muziejuose.

Dauguma profesinių klausimų aptarta kas mėnesį organizuojamuose metodiniuose pasitarimuose, seminaruose. Daug dėmesio buvo skirta projekto „Prisijungusi Lietuva“ veiklų įgyvendinimo, skaitmeninių mokymų gyventojams organizavimo klausimams spręsti. Nagrinėti kraštotyros konkurso „Mano krašto vietovardžiai“ klausimai, pristatytos ateinančių svarbios kalendorinės datos. Svarstyti dokumentų nurašymo, „Bendrosios apskaitos knygos pildymo“ klausimai, planų ir ataskaitų pateikimo tvarka; vyko „Naujų dokumentų rengimo taisyklių ir e-DVS (dokumentų valdymo sistema) pristatymas.

Profesiniai įgūdžiai buvo tobulinami organizuojamuose seminaruose. Lektorės, Vilniaus apskrities A.Mickevičiaus viešosios bibliotekos darbuotojos A.Kazakevičiūtės seminaras „Knygos vertė“, padėjo formuoti kritinį mąstymą teksto suvokimui ir vertinimui. Bibliotekininkai buvo supažindinti su pagrindiniais fondo sudarymo principais, buvo atliekami praktiniai užsiėmimai, aiškinamasi, diskutuojama. Seminaras „Kalbinis ir dalykinis bibliotekininkų raštingumas“ buvo skirtas skatinti veiklas, kurios turi įtakos bibliotekininkų ir lankytojų skaitymo, rašymo įgūdžiams gerinti. Seminarą vedė Šiaulių valstybinės kolegijos dėstytojos doc. dr. Jurgita Macienė ir lektorė Gintarė Kulbeckienė. Jos kalbėjo apie kalbinį ir dalykinį bibliotekininko raštingumą, apie tai, kaip rašomi dalykiniai elektroniniai laiškai, kokios klaidos dažniausiai yra daromos, apie skiriamuosius ženklus skaitmeninėje erdvėje. Buvo pateikta pavyzdžių apie taisyklingų ir netaisyklingų brūkšnių, brūkšnelių, kabučių, tarpų vartojimo atvejus ir kt. Seminaro dalyviai aktyviai įsitraukė į linksmą kūrybinę užduotį, ugdančią kalbinę raišką.

Siekiant plėsti bibliotekininkų kultūrinį profesinį akiratį, kasmet organizuojama pažintinė išvyka į kitas šalies bibliotekas, šiais metais praplėtė maršrutą – buvo aplankyta Suomijos Helsinkio biblioteka, palikusi didelį įspūdį. Biblioteka sužavėjo ne tik šiuolaikine architektūra, bet ir plačiomis funkcijomis, skirtomis vartotojų interesų įvairovei. Kultūriniai įspūdžiai iš Talino ir Helsinkio praturtino bibliotekininkų vasaros laisvalaikį.

Rajono viešoji biblioteka turi gražią tradiciją, puoselėjamą daugelį metų – metų pabaigoje suruošti šventę „Ištikimi knygai“. Joje pristatoma metų veikla, įteikiami apdovanojimai, paminimos asmeninės, darbo sukaktys. Paskelbiamas „Metų bibliotekininkas“, kurį renka visuomeninės bibliotekos organizacijos. nominacija. Šventėje dalyvauja savivaldybės atstovai, politikai, kitos institucijos. „Metų bibliotekininko“ titulą pelnė Ramygalos bibliotekos vyr. bibliotekininkė M.Čeponienė. Ji įvertinta už ilgametę patirtį, profesionalią veiklą. Už profesinę veiklą rajono Savivaldybės Padėkos raštais įvertinti bibliotekininkai – V.Trečiokienė, M.Čeponienė, J.Šimeliūnienė. Europos parlamento nario B.Ropės, LR Seimo narės G.Burokienės padėkos įteiktos R.Bagdonienei ir B.Kronienei. Darbuotojai už atskiras veiklas buvo įvertinti rajono viešosios bibliotekos padėkomis. Renginyje pristatyti ir apdovanoti kraštotyros konkurso, skirto vietovardžių metams, nugalėtojai.

Bibliotekų atstovavimas

Ataskaitiniais metais bibliotekos direktorė dalyvavo įvairių visuomeninių organizacijų veikloje:

Lietuvos bibliotekų taryboje,

Lietuvos viešųjų bibliotekų asociacijoje (prezidentės pavaduotoja),

Lietuvos bibliotekininkų draugijoje (Tarybos narė),

Regiono bibliotekų taryboje (narė),

G. Petkevičaitės – Bitės fondo valdyboje (narė),

G. Petkevičaitės- Bitės literatūrinės premijos skyrimo komisijoje (narė),

Panevėžio rajono leidybos komisijoje (narė)

Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene

Biblioteka kasmet siekia būti patraukli vartotojams, kurdama patikimos, modernios, atviros aplinkai ir naujovėms, šiuolaikiškos įstaigos įvaizdį. Tam didelės reikšmės turi darbuotojų kompetencijų tobulinimas, ryšiai su kitomis organizacijomis ir interesų grupėmis, informacijos sklaida.

Siekiant stiprinti bibliotekos, kaip institucijos vaidmenį vietos bendruomenėse, nuolat ieškoma įvairių formų bibliotekų ir bendruomenių sociokultūriniais ryšiams plėtoti. Šiuos ryšius stiprina daugumos bibliotekininkų aktyvus dalyvavimas bendruomenių veikloje, būnant seniūnijų, bendruomenės pirmininkų bei valdybos narių pareigose. Taip bibliotekos tampa vieša bendruomenių erdve. Vyksta visuomeninis, kultūrinis gyvenimas, susitikimai, sprendžiami politiniai, kultūriniai klausimai, vietos problemos, organizuojamos ekskursijos. Aktyviai šią veiklą vykdo Velžio, Berniūnų, Perekšlių, Nevėžio, Raguvos, Berčiūnų, Bernatonių it kt. bibliotekos. Ieškoma ryšių ir su kitų rajonų bendruomenėmis- užmegztas ryšys su Trakų rajono Tiltų kaimo bendruomene – vyko išvažiuojamoji kultūrinė pažintis, pristatant savo veiklą bei susipažįstant su kito krašto tradicijomis.

Nuolat bendradarbiaujama ir su kitomis vietos institucijomis. Nuolatiniai partneriai įvairiose bibliotekų veiklose – kultūros centrai, mokyklos, rajone veikiančios Trečiojo amžiaus universiteto fakultetai. Organizuojama daug bendrų renginių, naudojamosi patalpomis.

Plėsdama savo funkcijas, biblioteka tampa labiau prieinama įvairesnių interesų vartotojams. Užsuka ne tik knygas skaitantys, bet ir turintys socialinių, bendravimo poreikių, ieškantys erdvių saviraiškai, ir žinoma, norintys įgyti naudojimosi išmaniosiomis technologijomis pradmenų. Šį poreikį sustiprino projekto „Prisijungusi Lietuva“ vykdomi nemokami mokymai bibliotekose. Tęsiamas populiarus gyventojų tarpe mokesčių deklaravimas bibliotekose, bendradarbiaujant su VMI specialistais. Bibliotekos tapo populiarios gyventojų tarpe sveikatinimo, socializacijos veiklomis. Tai įvairių vykdomų projektų renginiai, įtraukiantys gyventojus į įvairius savirealizacijos, kūrybinius užsiėmimus, kuriuos vedė įdomūs lektoriai. Jie sulaukė didelio susidomėjimo ne tik vietos gyventojų tarpe, į užsiėmimus buvo norinčių atvykti iš miesto bei kitų vietovių. Bibliotekos, vykdančios neformalaus švietimo veiklas, sulaukia daug ne tik jaunųjų lankytojų, bet ir jų tėvų dėmesio.

Toliau plėtojami ryšiai su Slovėnijos Škofja Loka miesto Ivan Tavčar vardo biblioteka – keičiamasi parodomis, pristatančiomis savo kraštą.

Kasmet rajono bibliotekų komanda atstovauja Aukštaitijos bibliotekininkų organizuojamame sąskrydyje. Bibliotekos edukacinės programos buvo pristatytos „Expo Aukštaitija“ parodų mugėje Cido arenoje.

Informaciją apie veiklas nuolat skleidžiama įvairiuose informacijos kanaluose. Bibliotekos tinklalapyje bei facebook paskyroje pateikiama kasdienė, aktuali informacija. Rajono savaitraštyje „Tėvynė“ dažnai publikuojami pačių bibliotekininkų straipsniai.

Bibliotekos įvaizdis formuojamas ruošiant renginius, vykdant projektus, kad jie pasiektų kuo įvairesnius gyventojų sluoksnius. Gyventojų tarpe biblioteka tapo populiari savo veiklomis mažiesiems lankytojams su savo „Maminukų programa“, muziejine veikla – organizuojant renginius Puziniškio bei J.Tumovaižganto ir knygnešių muziejuose. Tam skiriama daug dėmesio renginių viešinimui, ruošiami pristatomoji medžiaga.

Projektai. Tyrimai

2019 m. įgyvendinti 24 nauji ES, nacionaliniai ir vietiniai projektai bei programos.

	2019 metais vykdyti projektai	Finansavimas	Lėšos (eur)
1.	Projektas „Popietės Gustonių bibliotekoje – UDC, vykdant vaikų dienos centro veiklas“	Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie SADM lėšos	8111
2.	Projektas „Kultūriniai susitikimai: Vaižganto link“	Kultūros tarybos lėšos	5000
3.	Projektas „Atrask, pažink, dalyvauk: Panevėžio krašto lankytinos vietos interaktyvioje kelionėje“	Kultūros tarybos lėšos	7000
4.	Projektas „PaAugau su knyga: Maminukų akademijos edukacijos“	Kultūros tarybos lėšos	5840
5.	Projektas „Tautiniai vakarajimai: tradicija ir dabartis“	Kultūros tarybos lėšos	5000
6.	Panevėžio rajono savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programa „Naujos žinios ir gebėjimai – naujos galimybės“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	1800
7.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Svaigintis – žalinga ir nemadinga“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	500
8.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Valgysi sveikai, sportuosi intensyviai – būsi laimingas tikrai“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	500
9.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programos projektas „Stipri laiminga šeima – stipri laiminga valstybė“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	500
10.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Sveikatos stiprinimas bendruomenėje“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	300
11.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Smurto ir patyčių prevencija bendruomenėje“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	400
12.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Be sveikatos nebus akvatos“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	500
13.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Meno terapija Dembavos bibliotekoje“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	500
14.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Menas – sveikatai“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	500
15.	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Paauglių dialogas su gyvenimu: iššūkiai, kova ir laimėjimai“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	500

16.	Panevėžio rajono savivaldybės vaikų socializacijos programos projektas „Bendraujame, mokomės, atrandame“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	580
17.	Erasmus+ ir Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros projektas „Me(na)s Vienybėje“	Programos Erasmus+ lėšos	Savonorystės veikla, dirbant savanorei iš Sakartvelo
18.	Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Su pasaka į gyvenimą“ 2019	Europos Sąjungos lėšos	756
19.	Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Inscenizacijos“ 2019	Europos Sąjungos lėšos	1368
20.	Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Etninės kultūros pažinimas“ 2019	Europos Sąjungos lėšos	1573
21.	Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Modernus etnokultūrinis teatras“	Europos Sąjungos lėšos	1001
22.	Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „PAŽĮSTU SAVE IR SAVO TAUTĄ“	Europos Sąjungos lėšos	1505
23.	Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Mes esam ETNO II“	Europos Sąjungos lėšos	1784
24.	Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Jaunieji krašto tyrinėtojai“	Europos Sąjungos lėšos	1573

- *Rajono bibliotekos toliau tęsia neformaliojo vaikų švietimo veiklas. Ataskaitiniais metais iki 7 padaugėjo bibliotekų, vykdančių neformalias veiklas (Piniavos, Paliūniškio, Naujarodžių, Ramygalos, Raguvos, Velžio, Žibartonių). Buvo vykdomos parengtos programos „Jaunieji krašto tyrinėtojai“, „Su pasaką į gyvenimą“, „Mes esam ETNO II“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Inscenizacijos“, „Modernus etnokultūrinis teatras“, „PAJSTU SAVE IR PAŽĮSTU SAVO TAUTĄ“. Programose dalyvavo daugiau kaip 70 rajono vaikų.*
- *Biblioteka tęsė projektų „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ ir „Prisijungusi Lietuva“ veiklas: Viešojoje ir kaimo bibliotekose organizuojami nemokami skaitmeninio raštingumo mokymai suaugusiems; Iš projekto gavus specialiuosius paketus - Inžinierinį, Eksperimentinį, Kūrybinį ir Programavimo jie sisavinami, panaudojami darbams ir užsiėmimas vaikams ir suaugusiems, edukacinėms veikloms.*
- *Bibliotekoje, vykdant Erasmus+ ir Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros projektą "Me(na)s Vienybėje", vyksta Europos Jaunimo savanoriškos veiklos su savanore iš Sakartvelo Elza Shainidze. Projekto kuratorius: Vida Ambraškaitė.*
- *Projektas „Atrask, pažink, dalyvauk: Panevėžio krašto lankytinos vietos interaktyvioje kelionėje“. Tai projekto „Atrask, pažink, dalyvauk: Panevėžio krašto kūrėjai interaktyvioje kelionėje“ tęsinys, sukuriant papildomus QR kodus ir papildant interaktyvų žemėlapi žymiomis Panevėžio krašto lankytinomis vietomis.*
- *Projektas „PaAugau su knyga: Maminukų akademijos edukacijos“.*
- *Tautiniai Vakarojimai: tradicija ir dabartis.* Projekto metu buvo paruoštos ir pristatytos įvairiose bendruomenėse edukacinės, tautines tradicijas atspindinčios veiklos, organizuojami meniniai kūrybiniai užsiėmimai, susitikimai su profesionaliais meno atlikėjais, saviugdos lektorais, pristatomos teminės literatūros parodos. Vyko susitikimai tarp bendruomenių, populiarinant savo veiklas, užmezgant ryšius tolesniam bendradarbiavimui.
- *Projektas „Kultūriniai susitikimai: Vaižganto link“.* Projekto metu jubiliejiniais Vaižganto metais buvo siekiama aktualizuoti šios istorinės asmenybės reikšmingumą krašto tapatumui, tautiniam identitetui. Į rajono bibliotekose vykusius skaitymus, viktorinas įsitraukė per tris šimtus įvairaus amžiaus gyventojų,

VII. PERSONALAS

Darbuotojų skaičius

Bibliotekos sistemoje yra 69,75 etatų. 2019 metais rajono Centralizuotoje bibliotekų sistemoje dirbo 63 darbuotojai. Iš jų:

- profesionalių bibliotekininkų 49,

Profesionalių bibliotekininkų, dirbančių nepilną darbo dieną - 5. Iš jų;

- kaimo bibliotekose – 5.

Profesionalių bibliotekininkų išsilavinimas,

Su aukštesniu iš viso – 31.

- viešojoje bibliotekoje – 11.
- Miesto bibliotekoje - 1
- kaimo bibliotekose – 19.

Su aukštesniu iš viso – 16.

- viešojoje bibliotekoje – 3.
- Miesto bibliotekoje – 1.
- kaimo bibliotekose – 12.

Kitas išsilavinimas. Iš viso – 3.

- kaimo bibliotekose – 2.

2019 metais rajone darbuotojai nesikeitė. Iš vaiko priežiūros atostogų grįžo ir dirbti Komplektavimo skyriuje pradėjo vyr. bibliotekininkė U. Kazlauskaitė.

Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje du mėnesius dirbo savanorė. Savanorė padėjo dirbant techninius bibliotekinius darbus, dalyvavo vaikų dienos stovyklos ir Maminukų akademijos veiklose.

Ataskaitiniais metais pensijinio amžiaus darbuotojai bibliotekose sudarė 12% visų bibliotekininkų.

Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas už bibliotekos ribų

2019 metais rajono bibliotekų darbuotojai aktyviai dalyvavo bibliotekų, rajono švietimo centro ir kitų organizacijų rengtuose mokymuose bei seminaruose profesinei kompetencijai kelti ir ugdyti.

Lentelėje pateikti duomenys apie kvalifikacijos renginių organizatorius, dalyvių skaičių ir kt.

Eil. Nr.	Seminarų/ mokymų tema	Organizatorius	Dalyvių skaičius
1.	Seminaras „Ankstyvasis skaitymas: teorija ir praktika“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, LR kultūros ministerija	5
2.	Tarptautinis seminaras „Paslaugų negalią turintiems asmenims plėtra: sėkmingas bibliotekos ir visuomenės dialogas“	LR kultūros ministerija	1
3.	Seminaras „Skaitmeninės erdvės keliami iššūkiai bibliotekininkų darbotvarkėje“	Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas	5
4.	Seminaras „Vaikų ir paauglių literatūra Lietuvoje 2018 metais“	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo bibliotekos vaikų ir jaunimo literatūros departamentas, IBBY Lietuvos skyrius	1
5.	Seminaras „Pasakojame istorijas“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, LR kultūros ministerija	1
6.	Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Knygos vertė“	Viešoji biblioteka, Panevėžio rajono švietimo centras	34
7.	Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Kalbinis ir dalykinis bibliotekininkų raštingumas“	Viešoji biblioteka, Panevėžio rajono švietimo centras	35
8.	Mokymai „Sensorinės įrangos	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės	5

	naudojimas ir galimybės bibliotekoje“	viešoji biblioteka	
9.	Mokymai „Kultūros paveldo objektų skaitmeninimas: atranka ir teisių valdymas“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
10.	Mokymai „Projektų rengimas. Praktika. Google įrankiais“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
11.	Mokymai „Skaitymo skatinimo programos ir knygų klubai skirtingoms amžiaus grupėms“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
12.	Stažuotė „Knygų konservavimo (atkūrimo) galimybės bibliotekose“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
13.	Mokymai „Nemokamos „debesų“ paslaugos ir jų taikymo galimybės bibliotekose“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
14.	Mokymai „Skrajučių, plakatų ir vizitinių kortelių maketavimas su atvirojo kodo programa „Inkscape“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
15.	„Skaitmeninių išteklių valdymo kompetencijų stiprinimas atminties institucijose“.	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
16.	Projekto „Stalo žaidimo „Kelionė į devintą stotį“ kūrimas. Zarasai;	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
17.	Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Dokumentų valdymo pokyčiai ir praktinis teisės aktų taikymas“	Panevėžio rajono švietimo centras	2
18.	Tarptautinė konferencija „Pokyčių revoliucija bibliotekose: (DI) ir (EI)“	Pasvalio r. sav. švietimo pagalbos tarnybos suaugusiųjų švietimo skyrius	1
19.	Seminaras „Edukacinę vertę turinčios mokymo(si) aplinkos“	Panevėžio švietimo centras	1
20.	Programa „Anglų kalbos mokymai B1.1“	Panevėžio rajono švietimo centras	1
21.	Vietos bendruomenių skaitmeninių lyderių ir skaitmeninių konsultantų I ciklo mokymai	Asociacija „Langas į ateitį“	32
22.	Vietos bendruomenių skaitmeninių lyderių ir skaitmeninių konsultantų II ciklo mokymai	Asociacija „Langas į ateitį“	30
23.	Nuotolinis kvalifikacijos tobulinimo kursas „Saugesnis internetas mokyklos bendruomenei“	Asociacija „Langas į ateitį“	35
24.	Vietos bendruomenių skaitmeninių lyderių ir skaitmeninių konsultantų mentorių mokymai	UAB „Baltijos kompiuterių akademija“, VIPT	1
25.	Vietos bendruomenių skaitmeninių lyderių ir skaitmeninių konsultantų I ir II ciklo mentorių mokymai	Asociacija „Langas į ateitį“	1
26.	Projekto „Pagauk verslumo vėją“ mokymai (Hakatonas-kūrybinės dirbtuvės)	VU verslo mokykla, Šiaulių valstybinė kolegija, VIPT	1
27.	„darbo laiko apskaita: suminė ar individualus režimas“	Buhalterių mokymai	1,
28.	Pedagoginių-psichologinių žinių kurso programa	VšĮ „Šiuolaikinių didaktikų centras“	1
29.	Seminaras „Viešieji pirkimai: naujovės“	UAB „Pokyčių valdymas“	2
30.	Seminaras „Asmens duomenų apsauga	UAB „SDG“	1

	švietimo įstaigose“		
31.	Seminaras „Dokumentų valdymo pakeitimai nuo 2020 m.“	COUNTLINE	1
32.	Seminaras „Nemokamos filmų bazės internete: pristatymas ir patarimai“.	Medijų edukacijos organizacija „Meno avilys.“	1
33.	Seminaras "Veiklos viešinimas. Pranešimų žiniasklaidai rengimas".	Panevėžio rajono vietos veiklos grupė.	1

Bibliotekos direktorė dalyvavo Lietuvos bibliotekų tarybos, Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos, LBD Tarybos, Viešųjų bibliotekų asociacijos posėdžiuose.

Direktorės pavaduotoja dalyvavo Rajono suaugusiųjų švietimo iniciatyvinės grupės veikloje, LSŠA konferencijoje.

Darbuotojų veiklos efektyvumo rodikliai,

- vartotojų skaičius 1 bibliotekininkui –134
- lankytojų skaičius vienam bibliotekininkui – 2 515
- vienas bibliotekininkas vidutiniškai per metus išdavė –7 018 fiz. vnt.

VIII. Materialinė bazė

2019 metais atlikti remonto darbai:

- Perekšlių bibliotekos langų remontas (už 2 100 Eur.)
- Lauko durų keitimas Dembavos bibliotekoje (už 610 Eur.)
- Kondicionierių remontas Puziniškio muziejuje (už 429,55 Eur.)
- Sumontuotos žaliuzės, roletai Upytės, Linkaučių, Paliūniškio, Pėniavos, Molainių ir VB bibliotekose (už 2 433,44 Eur.)

Iš viso atlikta remontų už 5 572,99 Eur.

Naujai įrengtos Pėniavos bibliotekos patalpos. savivaldybės lėšomis. Viešoji biblioteka iš rajono savivaldybės gavo 5 000 Eur naujiems Pėniavos bibliotekos baldams.

Bibliotekų materialinė bazė gerėja. Visose rajono bibliotekose yra internetas, bevielis Wi Fi ryšys, telefonai. Skiriant naujas patalpas, atsižvelgiama į skaitytojų poreikius, jės bibliotekos vis rečiau perkilojamos. Ataskaitiniais metais dėl remonto darbų, į prastesnes patalpas gimnazijoje perkelta tik Smilgių biblioteka, patalpos skirtos laikinai, tikimasi, kad pastačius Vaikų dienos centrą, ten bus skirtos patalpos ir bibliotekai.

Einamuosius remontus reikėtų atlikti dar 12 - oje kaimo bibliotekų.

Inventoriaus būklė

Per ataskaitinius metus įsigyti nauji baldai Pėniavos bibliotekoje, kėdės Velžio ir Raguvos bibliotekose, baldai viešojoje bibliotekoje.

Dėka vykdomų projektų dalis bibliotekų įsigijo priemones darbui su vaikais, įgarsinimo aparatūrą, buitines įrangas edukaciniams užsiėmimams.

Rajone dar yra nemažai bibliotekų, kur reikia atnaujinti senas, nepatogias ir nesaugias naudoti lentynas knygoms, senus skaitytojų stalus, kėdes.

Techninis aprūpinimas

1. 2019 m. kompiuterizuotų darbo vietų skaičius – 245 (įskaitant mokymų klases, planšetinius ir mikrokompiuterius):

- skirta vartotojams – 180
- skirta darbuotojams – 65

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Viešojoje bibliotekoje – 60

- skirta vartotojams – 31
- skirta darbuotojams – 29

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Miesto bibliotekoje – 9

- skirta vartotojams – 7
- skirta darbuotojams - 2

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Kaimo bibliotekose – 176

- skirta vartotojams -142
- skirta darbuotojams – 34

Ataskaitiniais metais, vykstant projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ veikloms, viešojoje bibliotekoje ir Raguvos, Bernatonių, Daukniunų, Naujamiesčio, Dembavos, Krekenavos, Ramygalos, Vadoklių ir Velžio bibliotekose buvo atnaujinta kompiuterinė įranga, modemai, multifunkciniai įrenginiai.

2. Dauginimo priemonių skaičius iš viso – 60 (įtraukiant 1 neigiamą ir nuotraukų skaitmeninimo skenerį, 1 rašalinį spausdintuvą nuotraukoms):

- skirta vartotojams – 44
- skirta darbuotojams – 16

Dauginimo priemonių skaičius Viešojoje bibliotekoje – 19

- skirta vartotojams – 5
- skirta darbuotojams – 14

Dauginimo priemonių skaičius Miesto bibliotekoje – 4

- skirta vartotojams – 2
- skirta darbuotojams - 2

Dauginimo priemonių skaičius Kaimo bibliotekose – 37

skirta vartotojams –37

3. Bendras bibliotekų patalpų plotas – 5 187 m². Iš jų,

naudingas plotas bibliotekos funkcijoms atlikti – 2 916 m²

Lentynų apskaita:

- viso fondo lentynų metrų skaičius – 5 600
- atviro fondo lentynų metrų skaičius – 5 380

IX. Finansavimas

2019 m. viešosios bibliotekos biudžetą sudarė 941,8 tūkst. Eur. Iš jų,

Steigėjo lėšos – 869,3 tūkst. Eur

Valstybės lėšos – 30,3 tūkst. Eur

Juridinių ir fizinių asmenų parama –1,0 tūkst. Eur

Projektai– 38,5 tūkst. Eur

Gautos pajamos (lėšos gautos už mokamas paslaugas) –2,7 tūkst. Eur

IŠLAIDOS

Darbo užmokesčiui – 712,0 tūkst. Eur

Dokumentų įsigijimui – 44,8 tūkst. Eur Iš jų,

- knygoms – 30,1 tūkst. Eur
- periodikai – 14,5 tūkst. Eur
- elektroniniams ir kt. dokumentams – 0,2 tūkst. Eur

Kitos bibliotekos išlaidos (įmokos SODRAI, komunalinės paslaugos, ryšiai, smulkus patalpų remontas ir kt.) sudarė 185,0 tūkst. Eur.

IŠVADOS

Pasiekimai	Pagrindinės problemos
<p>Projektinė veikla.</p> <p>Ataskaitiniais metais bibliotekose buvo įgyvendinti net 24 projektai. Jų veiklos užtikrino daugiau galimybių, organizuojant gyventojų užimtumą, teikiant įvairias paslaugas, skatinant skaitymo skatinimą, pritaikant inovatyvias technologijas krašto paveldo populiarinimui.</p>	<p>Kvalifikacija.</p> <p>Pažangios technologijos, specifinės programinės įrangos ir jų pagrindu teikiamos naujos paslaugos tampa didesniu iššūkiu bibliotekų darbuotojams, kadangi jiems tenka daug mokytis patiems, kad galėtų suteikti šias paslaugas lankytojams.</p>
<p>Gyventojų mokymai.</p> <p>Techninės bazės atnaujinimas.</p> <p>Biblioteka įsijungė į vykdomus projektus „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu“ ir „Prisijungusi Lietuva“. Rajone suaktyvėjo gyventojų mokymai, pradėti vykdyti robotikos užsiėmimai. Vykdomų projektų dėka atnaujinama rajono bibliotekų IRT.</p>	<p>Lėšos dokumentams.</p> <p>Nors lėšos dokumentams įsigyti kasmet didėja, tačiau brangstant knygoms, jų įsigijimas proporcingai nedidėja. Vartotojų aprūpinimas naujomis knygomis prastėja.</p>
<p>LIBIS plėtra.</p> <p>Ataskaitiniais metais jau 15 rajono bibliotekų įdiegta LIBIS programa. Skaitytojai aptarnaujami automatizuotu būdu, gali naudotis LIBIS pažymėjimu, gauti priminimus, rezervuoti leidinius.</p>	<p>Personalas.</p> <p>Vykstant darbuotojų kaitai bibliotekose, į išėjusiųjų vietą neįmanoma rasti kvalifikuotų bibliotekininkų: jų universitetai jau neberengia, o ir esamiems nėra parengta kvalifikacijos kėlimo sistema. Priimti nauji darbuotojai, po kelerių metų neretai palieka biblioteką, ieškodami didesnio uždarbio.</p>

Ataskaitą parengė:

Direktorės pavaduotoja Edita Grucienė